

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
Z A G R E B
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
Z A G R A B I A

KOMPAS

ISSN 2623-6117

Studentski list Hrvatskoga katoličkog sveučilišta • broj 5 • rujan 2023. • besplatni primjerak

ZNANOST NA HKS-u

**Inovativnost,
očuvanje i
prenošenje znanja
na dobrobit
društva**

STUDENTSKI LIST HRVATSKOGA KATOLIČKOG SVEUČILIŠTA

IMPRESUM

Izdavač:

Hrvatsko katoličko sveučilište
Ilica 242, Zagreb

Za izdavača:

Prof. dr. sc. Željko Tanjić

Glavni urednik:

Dr. sc. Ivan Uldrijan

Izvršna urednica:

Matea Vidulić, mag. comm.

Urednici mentori:

Doc. dr. sc. Krunoslav Novak

Dr. sc. Ivan Uldrijan

Uređivački kolegij:

Magdalena Bilkić, Ana Blažević,
Doris Božičević, Josip Čunčić,
Filip Dešman, Martina Dužnović,
Ana Filipan, Lara Fiolić, Kristina
Ilić, Lana Jakupić, Marija Jukić,
Laura Lazić, Vanesa Lukačin,
Veronika Karlović, Magdalena
Magdić, Katarina Sekol,
Elizabeta Videković, Marta
Vučković, Barbara Vukas

Lektura:

Doc. dr. sc. Marijana Togonal

Dizajn i prijelom:

Tomislav Kučko

Tisak:

Kerschhoffset d. o. o.

Kontakt za čitatelje:

kompas@unicath.hr

Ilustracija u naslovu:

Designed by Freepik

Fotografija na naslovnici:

Image by DilokaStudio on Freepik

Fotografija na zadnjoj stranici:

Lucija Ištuk – „Hvala ti dida“
Pobjednička fotografija
IX. fotonatječaja HKS-a,
akademska godina 2022./2023.

ISSN 2623-6117

FOTO: Image by onlyyoung on Freepik

SADRŽAJ

4. UNI

**Novo ruho Sveučilišnog
pjevačkog zbora**

10. – 12. INTERVJU

**Baviti se znanosti nije
lako, ali je uzbudljivo i
zabavno**

14. – 15. STUDENTSKI KLUBOVI

**Studenti medicine
osnivaju svoj klub**

16. – 19. REPORTAŽA

„Aloha from Hawaii!“

20. – 23. TEMA S NASLOVNICE

**Od znanstvenih projekata
do podcasta**

24. – 26. STUDENTSKI ŽIVOT

**Stroj ne može zamijeniti
naše kritičko mišljenje**

27. NOVI MEDIJI

Bojkotiranje filtera

28. – 29. PSIHOLOŠKI KOMPAS

**Što zapravo znači
akademska uspješnost?**

34. SPORT

**Sportski uspjesi naših
studenata**

37. KULTURA

Novinarstvo na filmu

38. DUHOVNI KOMPAS

Iz futura u prezent

UVODNIK

Kompas u smjeru znanosti

Gustav Krklec u svojoj pjesmi „Praznik ljeta“ opisuje završetak školske godine i početak ljetnih praznika, no pjesmu završava ovim stihovima: „A kad minu dani ljetni, oblaci će stići sjetni. I kad grane budu gole, pune sunca bit će – škole.“ Ljetnu tišinu na hodnicima našeg Sveučilišta uskoro će zamijeniti užurbanost, smijeh i radosni susreti. Čekaju nas predavanja, seminari, vježbe, kolokviji i ispiti, ali i brojne izvannastavne aktivnosti, inicijative studentskih klubova, znanstveni i stručni skupovi, projekti... Ima toliko toga u zajedničkom radu i stvaranju. Ponekad je izazovno i zahtjevno, a ponekad do rješenja dođemo brzo i lako, no jedno je sigurno: s vremenskim odmakom pogled na plodove naše suradnje ohrabruje nas za nove pothvate. Tako je i s ovim petim (odnosno šestim) brojem našeg *Kompasa*, u kojem donosimo pregled aktivnosti u akademskoj godini 2022./2023.

Broj smo posvetili znanosti pa o njoj razgovaramo s prorektorom za znanost, promišljamo o razlici između sveučilišnih i stručnih studija, predstavljamo *PhD. meetup*, znanstvene projekte, COST akcije i studijske boravke naših znanstvenika u inozemstvu. Pišemo o novom ruhu sveučilišnog pjevačkog zbora, Erasmusu i prvoj grupi polaznika Integracijsko-edukacijskog programa. Na jednom smo mjestu saželi aktivnosti studentskih klubova te nas raduje osnivanje kluba studenata Medicinskog fakulteta, kao i uključivanje studenata medicine u pisanje za *Kompas*. Uz stalne rubrike, u kojima potičemo vašu kreativnost, interes za kulturu i sportski duh, ne zaobilazimo ni aktualne teme poput filtera na društvenim mrežama, ChatGPT-a i značenja akademskog uspjeha. Puto-pisna reportaža ovaj nas put vodi na Havaje, a kapelanov „Duhovni Kompas“ iz futura u prezent.

Prethodne brojeve *Kompasa* rado nosimo na putovanja, uručujemo ih zainteresiranim srednjoškolcima i roditeljima na Danu otvorenih vrata ili na Tjednu znanosti, no posebno nas veseli kad vidimo vas, naše studente i nastavnike, kako ga listate uz kavu. Čitali vi *Kompas* od prve ili zadnje stranice, gledali samo fotografije ili pažljivo pročitali svako slovo, nadamo se da ćete u njemu pronaći nešto za sebe. Posebno će nam biti drago ako ga brucosi osjete svojim smjerokazom na početku akademskog puta. Koristimo priliku poželjeti im dobrodošlicu u nadi da će se među njima naći naši budući suradnici. I ostale, starije kolege, pozivamo da se pridruže našoj redakciji. Možemo obećati zanimljive teme, stjecanje novinarskog iskustva i – puno sunca!

FOTO: Luka Smak / HKS

Chorus Unicath – novo ruho sveučilišnog pjevačkog zbora

Piše: Katarina Sekol

Svečanosti na Sveučilištu često obogaćuje pjesma novog sveučilišnog zbora *Chorus Unicath*. Iako tradicija pjevačkih zborova na Sveučilištu postoji već dugo, ove akademske godine došlo je do promjena. Prijašnjih godina, uz postojeći sveučilišni pjevački zbor, većina odjela imala je i vlastiti zbor. Ove je godine naš sveučilišni zbor uz brojni sastav dobio i novo vodstvo, dr. sc. Anu Šeremet i dr. sc. Dominika-Bornu Čepulića sa Sveučilišnog odjela za psihologiju, te Marina Čargu, mag. med. techn. sa Sveučilišnog odjela za sestrinstvo. Pjevački zbor ima 40-ak članova, a pojedini članovi imaju završenu osnovnu ili srednju glazbenu školu. Uz brojne „rekreativce“, koji u slobodno vrijeme rado pjevaju, zbor ima i nekoliko profesionalaca. Za članstvo u ovome zboru ne treba vam glazbena škola, nego malo sluha, dobra volja i ljubav prema glazbi.

Sveučilišni pjevački zbor do sada je nastupio na svečanosti *Veni Sancte*

Spiritus na početku akademske godine, na Adventsko-božićnoj akademiji, svečanoj promociji prvostupnika i magistara te na Danu Odjela za sestrinstvo, kao i na svečanoj proslavi Dana Sveučilišta i na *Te Deumu*. S obzirom na to da je zbor nedavno okupljen, nisu imali mnogo nastupa, ali kao najdraži nastup, u razgovoru vođenom u svibnju, izdvojili su Adventsko-božićnu akademiju. „Osim posebnosti samog predbožićnog vremena, potrudili smo se pripremiti program s domaćim, ali i poznatim stranim božićnim i adventskim pjesmama. Dvorana je bila do posljednjeg mjesta popunjena, publika za-

➤ **Osim brojnih prednosti, kao što su upoznavanje novih ljudi i uživanje u onome što volite, članstvom u pjevačkom zboru pridonijet ćete sveučilišnoj zajednici i napraviti nešto dobro za sebe.**

dovoljna, a onda, naravno, i svi mi“, istaknuo je Marin Čargo.

Studenti se za audiciju prijavljuju *mailom*, a glavni je cilj audicije upoznati potencijalne kandidate i odrediti raspon njihova glasa. Žiri na audiciji čine voditelji zbora. Poželjno je da se uz nove pjevače u zbor uključe i svirači. Zbor često instrumentalno prate svirači klavira, flaute, gitare i cajona. Tijekom pripremanja programa za nastup probe se većinom održavaju dvaput tjedno.

Osim brojnih prednosti, kao što su upoznavanje novih ljudi i uživanje u onome što volite, članstvom u pjevačkom zboru pridonijet ćete sveučilišnoj zajednici i napraviti nešto dobro za sebe. Znanstveno je dokazano da pjevanje ima blagotvorni psihosomatski učinak, stoga će vam biti lakše nositi se s ostalim obvezama s kojima se svakodnevno susrećete.

Ako se želite uključiti u sveučilišni pjevački zbor, uvijek ste dobro došli! Voditeljima zbora možete se javiti na *mail* sveucilisni.zbor@unicath.hr, a za audiciju pripremite pjesmu koju najčešće pjevate pod tušem.. ■

Otvorena vrata – otvorena srca

Dan otvorenih vrata okupio je na HKS-u 18. ožujka srednjoškolce zainteresirane za naše studije. Pogledajte fotografije i pročitajte što su mogli doznati od naših studenata i nastavnika.

Fotografije:
Ariela Matić i Kristina Ruf

MEDICINA: Medicath - predavanje i praktikum iz kemije i biokemije, anatomije, histologije i kliničkih vještina

KOMUNIKOLOGIJA: Iza coolisa - novinarski zadatak ispred kamere i iza nje, radionice originalnosti i domišljatosti te testiranje talenata za kreativne industrije

PSIHOLOGIJA: Čudesan svijet uma - Možemo li vjerovati svojim osjetilima, što se događa kad se mozak pregrije, donosimo li odluke racionalno?

SOCIOLOGIJA: Društvene mijene - radionice o diseminaciji rezultata istraživanja, supkulturama i fenomenu trača

POVIJEST: Zagi u levisicama - predavanja, radionice i kviz o Zagrebu i kulturnim događanjima, stilu života i sportu 80-ih

SESTRINSTVO: Prva linija zdravlja - slagalica ljudskog tijela, simulacija alkoholiziranog stanja, vježba reanimacije i higijena ruku

Erasmus+ i ostale prilike za studente u Europskoj uniji

Piše: Vanesa Lukačin

Ono što je većini studenata poznato jest da je razmjena Erasmus+ mogućnost koju pruža i Hrvatsko katoličko sveučilište. Od tekuće akademske godine ostvarene su i razmjene sa sveučilištima u Turskoj, točnije riječ je o Kastamonu University u Kuzeykentü te o Istanbul Galata University. Neke su od popularnijih zemalja u koje studenti vole ići na razmjenu Italija, Mađarska, Portugal i Poljska, a u novije vrijeme osobito Francuska.

Ono što mnogi, međutim, ne znaju jest mogućnost sudjelovanja na kraćim Erasmus projektima diljem Europske unije te zemljama podružnicama. Kraći programi traju do dva tjedna, smještaj i prehrana osigurani su, a novci kojima si sudionici plaćaju put vraćaju se u roku od mjesec dana. Ti programi nisu organizirani preko Sveučilišta, a više o njima moguće je saznati

» Od volontiranja do praktičnog staža mladi mogu odabrati gdje žele putovati i kako žele sudjelovati.

na Eurodesku, europskoj mreži za informiranje mladih koja je pokrenuta s idejom podizanja svijesti o europskim mogućnostima i poticanju mladih da postanu aktivni građani.

Drugi je način informiranja na Europskom portalu za mlade. Nakon otvaranja vlastitog računa moguće je pratiti novosti i događaje diljem Europske unije, kao i volontirati i educirati se preko programa Europska snaga solidarnosti. Od volontiranja do praktičnog staža mladi mogu odabrati gdje žele putovati i kako žele sudjelovati. Iako su ove volonterske akcije dugotrajnije, pružaju mogućnost besplat-

nog putovanja u zemlje članice što je idealna prilika za putovanje u studentskim danima. Za one koji žele putovati, ali nisu sigurni u upisivanje cijelog semestra u inozemstvu, navedeni portali mogu pružiti sve potrebne informacije, pomoć i projekte na kojima mogu sudjelovati, naučiti nešto novo i putovati.

Osobno je iskustvo autorice teksta da sudjelovanje u projektu YEVE (Young Europeans Volunteering For Europe) proširuje horizonte i upoznaje s radom Europske unije. Taj je projekt bio namijenjen promicanju političkih smjernica EU-a preko kampanja. Mladi iz sedam zemalja, uključujući Hrvatsku, sastali su se *online*, a potom i u Bruxellesu kako bi razgovarali o aktualnim problemima mladih, međusobno pronašli rješenja i dalje širili novostečene spoznaje. Premda je projekt završio, ono što ostaje brojna su prijateljstva, iskustva i nova znanja o kampanjama, Europskoj uniji i mogućnostima koje nam pruža. ■

Ukrajinski polaznici započeli s Integracijsko-edukacijskim programom

Namijenjen je tražiteljima azila, stranim državljanima s međunarodnom zaštitom i strancima koji se žele nastaniti u RH

Piše: **Marta Vučković**

Na Hrvatskom katoličkom sveučilištu provodi se Integracijsko-edukacijski program za 40 ukrajinskih polaznika koji će tijekom nekoliko mjeseci stjecati znanja iz hrvatskoga jezika, povijesti i kulture. Cilj je programa da polaznici usvoje potrebne kompetencije za njihovu bržu i uspješniju integraciju u hrvatsko društvo.

„Izvođenje Programa započelo je 7. veljače 2023. na Hrvatskom katoličkom sveučilištu. Međutim, IEP priča počela je puno ranije. Šestero nastavnika, možemo reći entuzijasta s HKS-a, 2018. okupilo se oko razrade ideje pružanja pomoći u integraciji sve većem broju prisilnih migranata koji su pristizali u Hrvatsku. Migracije od tada nisu stale, već su se jednim dijelom i povećale, u čemu smo uočili potrebu za ovakvim programom te smo ponovno pokrenuli davno razrađenu ideju“, istaknula je koordinatorka programa dr. sc. Karla Žagi.

Potencijalni polaznici ovakva programa svi su zainteresirani stranci

koji se žele nastaniti u RH, tražitelji azila i strani državljani s međunarodnom zaštitom. Nastava u sklopu programa odvija se u prostorijama Sveučilišta, a izvori financijskih sredstava za njegovo izvođenje upisnina je polaznika i kotizacija, ali i razni drugi izvori. Nositelj programa upravo je Hrvatsko katoličko sveučilište.

Nastavu iz jezika, povijesti i kulture izvode izv. prof. dr. sc. Mario Bara, doc. dr. sc. Anto Čartolovni, izv. prof. dr. sc. Tado Jurić, doktorandica Anna Komarytsia, doc. dr. sc. Lucija Mihajević, doc. dr. sc. Marijana Togonal, dr. sc. Karla Žagi i Matea Vidulić, mag. comm.

Profesorica ukrajinskog i hrvatskog jezika Anna Komarytsia kazala je da je ponosna što je članica ovo-

➤ **Cilj je programa da polaznici usvoje potrebne kompetencije za njihovu bržu i uspješniju integraciju u hrvatsko društvo.**

ga programa i što tako pomaže ljudima: „Bez obzira na iskustvo predavanja hrvatskog jezika studentima prve godine na domaćem sveučilištu, ovdje imam posve drukčije iskustvo u miješanoj grupi, i to i po starosti, i po razini znanja hrvatskog s kojim su se upisali na tečaj, ali i po vještinama studiranja novih jezika. Svi ovi ljudi imaju veliku želju govoriti hrvatski i uključiti se u društvo koje ih je srdačno primilo“, istaknula je Anna Komarytsia.

Program se realizira u 280 nastavnih sati u sklopu kojih su predavanja, vježbe i seminari, kao i brojni radni zadaci i individualni rad s polaznicima. Nakon šest mjeseci, tj. završetkom programa, polaznici će polagati završni ispit te će im biti izdana potvrda o razini poznavanja jezika. Svaki polaznik koji pristupi završnom ispitu i zadovolji kriterije nužne za prolaz, dobit će potvrdu o sudjelovanju u programu.

Detaljnije o Integracijsko-edukacijskom programu, nastavnicima i izvedbenim planovima može se pronaći na HKS-ovoj internetskoj stranici. ■

Fotografije: Matea Vidulić

UPOZNAJMO NAŠE ALUMNE

Od HKS-a preko IKA-e do Rima i natrag

Razgovarala: **Laura Lazić**

Paula Marija Stier 25-godišnja je novinarka koja radi u Informativnoj katoličkoj agenciji. Nakon što je magistrirala komunikologiju na Hrvatskom katoličkom sveučilištu (i to u prvoj generaciji HKS-ovih komunikologa), godinu je dana radila u hrvatskoj redakciji Vatikanskog radija i Vatican Newsa. Dolazi iz obitelji u kojoj se govore dva jezika – roditelji su joj Hrvati rođeni u Argentini tako da odmalena govori španjolski i hrvatski. Osim govora o jezicima s njom smo se dotakli i tema koje brinu nas koji još studiramo.

Foto: Privatni album

Koja je, po tvome iskustvu i mišljenju, specifičnost katoličkih institucija?

Ono što mi je bilo presudno u odabiru HKS-a, umjesto drugih opcija koje su mi bile ponuđene, bilo je to da, ako već želim raditi takav posao gdje ću morati donositi vrlo važne odluke koje imaju težinu i dosta utječu na tuđe živote, onda želim imati snažan moralni, etički kodeks. Mislila sam da će mi to HKS dati: nešto što je u skladu s mojim vrijednostima. Mislim da je velika prednost katoličkih institucija ta da od samog početka formiraju da uvijek preispitujemo svoje nakane i posljedice svojeg djelovanja.

Misliš li da je za rad u novinarstvu važnije znati više jezika ili imati završen studij novinarstva ili komunikologije?

Ja bih rekla da su nam ponavljali na gotovo svakom novinarskom kolegiju

da se trebamo specijalizirati. Tako da, ovisi o specijalizaciji, a inače bih rekla da bih stavila prioritet na završenom fakultetu upravo zbog toga što daje neke temelje za razlučivanje. Naravno da jezici pomažu, barem engleski, jer kada se trebaju tumačiti podatci ili povezivati stvari, puno će više stvari možda reći neovisni mediji ili mediji koji su drugačije uređeni. Ali mislim da se to može naučiti naknadno puno lakše nego sveučilišno obrazovanje.

Sada radiš u IKA-i. Znači ostala si u katoličkim krugovima. Osjećaš li neku potrebu nastaviti održavati vezu s HKS-om?

Definitivno. Zapravo je bilo jako fora što su pokrenuli Alumne (Udruga Alumni Hrvatskog katoličkog sveučilišta, op. a.). To zaista iskreno kažem jer mislim da je važno održati vezu s korijenima. HKS je odigrao jako veliku formativnu ulogu u mom životu, a moj budući suprug također je studirao na HKS-u. Postoje neka uvjerenja da smo se tamo upoznali, no nismo.

Radila si na Vatikanskom radiju. Za to ti je radno mjesto zasigurno pomoglo tvoje znanje stranih jezika, ali vjerojatno si tamo stekla i neka druga znanja i iskustva. Koja?

Što se tiče opremljenosti u pogledu pisanja vijesti, montaže, sve sam to već znala i tu sam imala dosta čvrstu bazu tako da se u tom pogledu možda nisam toliko razvila zato što su prilike dosta slične onima na Hrvatskoj katoličkoj mreži gdje sam prije radila. Ali ono što sam definitivno stekla puno je dublji uvid u funkcioniranje Svete Stolice.

Primjerice, Vatikan dosta često ne priopćuje javnosti informacije odmah nakon što se neka situacija dogodi. Novinari znaju zamjeriti što Vatikan šuti o nekim pitanjima. Međutim, kada sam vidjela taj mehanizam provjere, koliko se informacije temeljito provjeravaju, onda sam shvatila da njima nije toliko bitno da

budu prvi, koliko im je bitno da budu provjereni.

A kako si dobila posao na Vatikanskom radiju? Je li to imalo veze s IKA-om?

To je bilo u vremenu kada su isusovci odlučili da neće poslati nekog iz njihove Družbe dalje u Hrvatsku redakciju, što su do tada bili radili. Tako je odgovornost pripala Hrvatskoj biskupskoj konferenciji da imenuje osobu, odnosno predloži nekoga za natječaj. Tada mi se javio generalni tajnik Hrvatske biskupske konferencije profesor Krunoslav Novak, koji me inače poznao još od prve godine studija. Znao je da radim na IKA-i, upoznao je moj rad ovdje i znao je da sam dosta dobra s jezicima jer sam imala baš to bogatstvo susreta s različitim kulturama i poznavala sam talijanski, a znao je i da imam iskustva u vjerskom novinarstvu. Tako me pitao bih li bila voljna i spremna da me predložim za to. To mi je došao kao veliki šok – nazvao me, a ja sam se zapitala: „Čekaj, to znači da se ja moram tamo preseliti?“ Nakon malo promišljanja i savjetovanja odlučila sam se na to.

Koliko te studij komunikologije pripremio za rad u praksi?

Ja ću reći ovako: dosta je ljudi (a mi smo prva generacija komunikologa) znalo istaknuti da nam nedostaje prakse, pogotovo zato što smo bili prva generacija, pa na prijediplomskome studiju nismo znali što nas čeka na diplomskome. Nismo imali tu malo dulju i dublju viziju. Kolege su se znali žaliti na to kako ćemo biti pripremljeni i što će nas čekati. Istina je da je, kada se dođe u neku instituciju, ritam potpuno drugačiji i mora se učiti prilagođavati uredničkim pravilima, ali pripremljeni smo za to.

Dakle što se tiče poznavanja, osposobljenosti za ovaj posao koji sada radim, imala sam dobre temelje. Ja sam već unaprijed znala što očekivati i mislim da ono što mi je studij najviše dao jest mogućnost razvijanja tog „novinarskog nosa“, kako bi se reklo, odnosno znati razlikovati bitno od nebitnog. Studij mi je dao kriterije po kojima znam pisati vijesti ne samo tehnički već i tako da znam razlučivati, procijeniti, tako da mislim da su nas u tome profesori dobro pripremili. Mislim da studenti koji završe komunikologiju, a koji će se baviti novinarstvom, ne trebaju imati strah od posla i redakcija. ■

U najkraćim crtama...

Akadska godina 2022./2023. na HKS-u protekla je u brojnim zanimljivim događajima. Kratko spominjemo neke.

Rektor i prorektor u Ukrajini

Rektor HKS-a prof. dr. sc. Željko Tanjić i prorektor za međunarodnu suradnju prof. dr. sc. Hrvoje Štefančić u veljači su posjetili Ukrajinsko katoličko sveučilište. „Gdje je velika patnja, velika je i nada“, poručio je rektor Tanjić u susretu sa studentima u Lavovu. ■

Dopusnica za specijalistički studij Psihijatrija

Agencija za znanost i visoko obrazovanje 27. ožujka 2023. izdala je HKS-u dopusnicu za izvođenje studijskog programa sveučilišnog specijalističkog studija Psihijatrija. ■

Svečane promocije

Veliku dvoranu HKS-a i ove su godine posebno svečano urešenima učinile promocije: 12. studenoga ispunili su je na svojoj svečanosti novopromovirani magistri s pet sveučilišnih odjela. Promocije prvostupnika održane su 4. ožujka. ■

Na II. Tjednu znanosti MUZZA

Studenti i profesori HKS-a i ove su godine sudjelovali u Tjednu znanosti Udruge MUZZA, koji je u svibnju održan na Zagrebačkom velesajmu, ispunivši program različitim zanimljivim i interaktivnim radionicama namijenjenima djeci i mladima. ■

FOTO: Luka Smuk/HKS

Posebno svečano na Danu HKS-a

Dan Hrvatskog katoličkog sveučilišta obilježen je u četvrtak 1. lipnja euharistijskim slavljem u sveučilišnoj kapelici i svečanim akademskim činom u Velikoj dvorani HKS-a tijekom kojega su dodijeljene Rektorove nagrade studentima i zaposlenicima. *Lectio magistralis* „Consensus – suglasnost; promišljanje o strukturnom elementu demokratske države i sinodne Crkve“ održao je generalni tajnik Biskupske sinode kardinal Mario Grech. Prvi je put kao novi veliki kancelar HKS-a govor održao zagrebački nadbiskup mons. Dražen Kutleša naglasivši središnju ulogu studenata u sveučilišnom životu, a zahvalio je i svome prethodniku prisutnome kardinalu Josipu Bozaniću koji je vizionarski utemeljio HKS. Pozdravne riječi uputio je rektor prof. dr. sc. Željko Tanjić, a okupljenima su se obratili i predsjednik Rektorskog zbora, rektor Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Stjepan Lakušić te, u ime predsjednika Vlade Andreja Plenkovića, potpredsjednik Vlade RH Davor Božinović. Uz studente i profesore svečanom akademskom činu nazočili su brojni predstavnici vjerskog, političkog, diplomatskog, kulturnog i gospodarskog života Hrvatske.

Međunarodna ljetna škola „Practicing Resilience – Preparing for Recovery“ održana je u Šibeniku od 30. lipnja do 7. srpnja. Programom i relevantnom temom škola je na različitim predavanjima, radionicama i pripremnim aktivnostima okupila renomirane predavače sa šest različitih katoličkih sveučilišta te 39 studenata iz Ukrajine, SAD-a, Mađarske, Slovačke, Gruzije i Hrvatske.

I. kongres Kluba studenata sestrištva Nutrix: „Sestrištvo: znanost i profesija“ održan je 11. svibnja. Ciljevi Kongresa bili su istaknuti važnost istraživanja u sestrištvu kao znanstveno utemeljenoj disciplini te promovirati sestrištvo kao profesiju i znanost. Kongres je okupio profesionalce iz struke, ali i brojne zainteresirane, uključujući učenice i učenike zagrebačkih srednjih škola za medicinske sestre i tehničare.

Te Deum akademske zajednice HKS-a održan je 16. lipnja u Velikoj dvorani HKS-a u kojoj je svečanu misu zahvalnicu predvodio student povijesti, mladomisnik fra Josip Jurić Šolto, OFM, koji je tom prilikom prvi put sa svojom akademskom zajednicom slavio svetu misu. Nakon mise uslijedilo je tradicionalno zajedničko druženje uz roštilj.

PROREKTOR ZA ZNANOST HKS-a PROF. DR. SC. ROBERTO ANTOLOVIĆ

„Baviti se znanošću nije nimalo lako, ali je vrlo uzbudljivo i zabavno“

Razgovarale: Magdalena Bilkić i Martina Dužnović

Kvalitetno podučavanje, dobra izobrazba i uvod u znanstveni svijet temeljne su vrijednosti odgoja i obrazovanja koje studenti dobiju na Hrvatskom katoličkom sveučilištu. Što znanost predstavlja za jedno sveučilište, njegove studente, koliko je zapravo važna u današnjem vremenu te koliko je privlačna mladim ljudima, otkrio nam je prorektor za znanost Hrvatskog katoličkog sveučilišta prof. dr. sc. Roberto Antolović.

Možete li za naše studente pojasniti što znači biti prorektor za znanost? Kako izgleda Vaš radni tjedan?

Biti prorektor za znanost znači da ste dio tima Uprave Sveučilišta i sa-

mim time odgovorni za provođenje mjera unaprjeđenja znanstvenog rada na Sveučilištu. Odgovornost prorektora za znanost jest u organizaciji i provođenju planiranih aktivnosti bitnih za unaprjeđenje znanstvene djelatnosti Sveučilišta, u brizi za provedbu i unaprjeđivanje mjera za provedbu znanstvenih aktivnosti te brizi za edukaciju kako bi se ljudi što više upoznali s važnošću kontinuiranog znanstvenog usavršavanja, odnosno što temeljitijeg znanstvenog pristupa radu na svom radnom mjestu. Činjenica je da se Sveučilišta u svijetu mijenjaju, pa tako i naše Sveučilište raste u svim segmentima, dakle i u znanstvenoj djelatnosti, stoga je sve manje onog klasičnog nastavnog pristupa u kojem će se predavati *ex cathedra*. Najnovija znanstvena dostignuća, koja su potvrđena i prihva-

ćena kao znanstvene činjenice, postaju sastavni dio moderne nastave. Trend je u svijetu da se sve više ide od bazične k primjenjivoj znanosti. Baviti se znanošću nije nimalo lako, ali je vrlo uzbudljivo i zabavno. U principu ne smijete nikad odrasti, morate biti dijete u dubini svoje duše i težiti uvijek za igrom, u ovom slučaju za znanjem i novim spoznajama koje će vas dovesti do zadanog cilja.

Što se tiče moga posla, kao prorektor za znanost član sam Uprave našeg Sveučilišta. Imamo redovite sastanke na kojima se izvještava o aktualnim događanjima na Sveučilištu, dogovaramo i provodimo smjernice koje smatramo najboljim za naše Sveučilište, pripremamo dokumente za Senat koji odlučuje o svim akademskim, znanstvenim, umjetničkim, nastavnim, stručnim, fi-

nancijskim i poslovnim pitanjima na Sveučilištu. Osim navedenog član sam, a i predsjednik, određenog broja povjerenstava i odbora Sveučilišta, primjerice Odbora za znanost, Povjerenstva za dodjelu stipendija HKS-a i drugih. Ima i jako puno događanja na koje odlazimo kao predstavnici Sveučilišta, a za mene su posebno zanimljivi susreti znanstvenog sadržaja, kao i kongresi, simpoziji ili radionice, u stvari sve ono što se tiče znanosti, znanstvenih projekata, intelektualnog vlasništva i tome sličnog. Uza sve to mi smo i nastavnici na našem Sveučilištu i s velikim entuzijazmom i voljom odrađujemo naše nastavne obveze kao i mentoriranja studenata na njihovim diplomskim ili doktorskim radovima. Tjedan mi nikada nije isti, uvijek je zanimljivo i uzbudljivo, ali moram priznati i dosta naporno.

Njegovemo pristup znanstvenom radu

Mnoge studente zbunjuje podjela na sveučilišni i stručni studij. Jedna od odlika sveučilišnog studija upravo je naglasak na znanstvenom pristupu. Zašto nam je znanost bitna na sveučilišnom studiju?

Na sveučilišnom studiju tri su koraka, tj. mogućnosti studiranja, a to je da se upiše prijediplomski, diplomski i doktorski studij. I nakon svakog završenog programa dobijete svoje zvanje s obzirom na završeni stupanj obrazovanja. Stručni studij pak izvodi se na veleučilištu. Također dobijete titulu prvostupnika i magistra, ali struke. No ono što je vrlo povezano jest da i struka dolazi i razvija se iz novih spoznaja. A znanost ustvari u sebi integrira razvoj postojećih standarda, što će reći da s novim dostignućima mijenjate postojeće hipoteze.

Na sveučilišnom studiju, pogotovo kod nas na integriranom sveučilišnom studiju, njegovemo pristup znanstvenom radu od samog početka. Studenti se već na prijediplomskom studiju susreću sa znanstvenim radom i mislim da vrlo dobro prihvaćaju taj način rada jer im donosi određenu dobrobit. Tržište rada traži spremnost kandidata za *ready to go*, da ste vi nakon završetka studija trenutno dovoljno osposobljeni obavljati struku i dužnosti koje se od kandidata zahtijevaju na tom radnom mjestu. To je vrlo zahtjevno za čovjeka, ali su neprocjenjivi benefiti koji se do-

biju takvim načinom rada i mogu reći i s one ljudske emotivne strane kada vi sami spoznate i uspijete sebi dokazati da ste svojim nastojanjem, svojim idejama i razmišljanjem i marljivim radom došli do novih spoznaja, unaprijedili na neki način struku, onda to doista veseli.

Danas je moj stav da mlade ljude trebamo uputiti i zahtijevati da što više razmišljaju, da razvijaju kognitivne sposobnosti jer tehnologija ide naprijed i sve više maha zauzima umjetna inteligencija. Smatram da mi moramo dalje nastaviti razvijati naš mozak trenirajući ga svaki dan. Znanstveni dokazi i velik broj studija pokazali su da se čovjekov mozak razvija i dobiva na masi tijekom vremena, a to dobiva samo ako ga što intenzivnije koristimo i razvijamo. Treba „bildati“ mozak, a to je najteže, teže nego otići u teretanu i raditi na povećanju mišićne mase.

FOTO: Ivan Ulijan

➤ **Studenti se već na prijediplomskom studiju susreću sa znanstvenim radom i mislim da vrlo dobro prihvaćaju taj način rada jer im donosi određenu dobrobit.**

Koliko se u današnjem društvu uopće cijeni znanost?

Uvjeren sam da naše društvo cijeni znanost. U povijesti smo imali izuzetnih znanstvenika koji su mijenjali svijet, od Penkale, Fausta Vrančića, Nikole Tesle do Ruđera Boškovića i mnogih drugih, a i danas ima puno naših ljudi koji su kod nas završili fakultete i stekli obrazovanje te nakon toga otišli u inozemstvo na daljnje usavršavanje i na kraju ostali na stranim institutima i sveučilištima na kojima su postali renomirani profesori; na kojima imaju svoje katedre ili su voditelji znanstvenih instituta te su itekako poznati u široj društvenoj zajednici. I u Hrvatskoj imate vrlo jake centre izvrsnosti koji se razvijaju. No, dugo je u Hrvatskoj izdvajanje financijskih sredstava iz proračuna RH za znanost bilo vrlo malo. Danas imamo Hrvatsku zakladu za znanost čija je zadaća promocija znanosti i izvrsnosti u radu u našem okruženju. Na tom se polju radi i mislim da društvo prepoznaje važnost znanosti i daljnjeg razvoja. Ako nećemo razvijati znanost, stagnirat ćemo, a razvoj znanosti preduvjet je za razvoj kulture, industrije i boljeg sutra svih nas.

Spomenuo bih i to da smo jedna od deset zemalja svijeta koja je razvila vlastiti lijek – sumamed – koji je bio najbolji, najjači i najviše primjenjivan i prodavan lijek na globalnoj svjetskoj razini dugi niz godina. Tako da se tu stvarno dokazuje da naši ljudi imaju znanja, imaju volje, imaju mogućnosti i uvijek se dokažu vani da su sposobni. Ja se ne bojim za budućnost kod nas, samo bi bilo lakše da imamo puno više jačih izvora financiranja i u RH.

Hrvatsko katoličko sveučilište mlado je interdisciplinarno sveučilište na kojemu se trenutno provode tri projekta Hrvatske zaklade za znanost. Koliko su ti projekti važni za pozicioniranje našeg Sveučilišta u znanstvenoj zajednici?

To je vrlo važan segment jer kao prvo povećavate svoje kapacitete dobivanja vanjskih sredstava, osiguravate svoju egzistenciju u znanstvenom smislu – da se imate čime baviti. Ako se možete baviti projektima i ako imate financijskih mogućnosti, moći ćete to i objaviti u dobrim znanstvenim časopisima.

Mi kao Sveučilište imamo taj specifičan status prema kojemu jedan dio sredstava dobivamo od osnivača, Zagrebačke nadbiskupije, dio od Minis-

tarstva znanosti i obrazovanja, a jedan dio sredstava prikupljamo iz osobnih aktivnosti, što školarina, što donacija, a u svemu tome i projekti imaju sve veću važnost. Projekti su samo jedna odskočna daska vidljivosti i boljeg promoviranja Sveučilišta na globalnoj razini, kao i našeg rasta i ugleda.

Da bi sveučilišta opstala, moraju biti kvalitetna i imati mogućnosti pružiti kvalitetnu izobrazbu te biti što je moguće više inovativna kako bi studentima pružila ne samo ona osnovna temeljna znanja koja trebaju steći nego im mora omogućiti rast i u mnogim drugim vještinama kako bi ih se pripremilo za tržište rada i izazove koji ih čekaju na nekom budućem radnom mjestu.

Postoji velik interes studenata za projekte

Kao prorektor za znanost potičete znanstvenike, osobito mlade, na prijavu znanstvenih projekata koje financira HKS. Organizirate razne radionice, edukacije i natječaje. Kakav je odaziv na te natječaje i koliko uspijete pratiti provedbu projekata?

Svaki poziv i natječaj za prijavu projekata ima svoje određene kriterije prema kojima se netko može prijavljivati na takav natječaj. Kod nas postoji interes naših suradnika, od asistenata nadalje, za dobivanje dodatnih sredstava preko projekata za njihovo znanstveno napredovanje. Zato smo išli na promjenu pravilnika na temelju čega smo proširili mogućnost prijave projekata i suradnicima koji su viši asistenti i koji imaju doktorat znanosti. Projekti nisu ni tematski ograničeni, nego svakom prijavitelju iz njegova područja dajemo mogućnost da izvuče najbolje što može, da nam to prezentira i da dobije određena sredstva za ostvarivanje svojih ciljeva u planiranim znanstvenim aktivnostima.

Zadnjih godina bilježimo povećani interes studenata da se uključe na projekte, pogotovo na naše interne, da onda u sklopu svojih aktivnosti na projektu izrade diplomске radove i da čak na kraju, ako to rezultati dopuštaju, rad i objave, čime se automatski ispunjavaju dodatni uvjeti za napredovanje i samog mentora rada, a i određena je dobrobit za studenta koji je na tom projektu radio.

Pod utjecajem tehnologije čini se da mladi više teže praktičnom znanju.

Foto: Ivan Urdijina

» Ako nećemo razvijati znanost, stagnirat ćemo, a razvoj znanosti preduvjet je za razvoj kulture, industrije i boljeg sutra svih nas.“

Koliko je znanstveni pristup danas uopće privlačan mladim ljudima?

Taj praktičan segment sve je vidljiviji. Danas se znanost temelji na tome da tražite sufinancijere (*venture capitals*), ljude koji imaju dovoljno sredstava i koji financiraju istraživanja, ali isti to rade zato što smatraju da će istraživanje i dovesti do proizvoda koji će se moći materijalizirati i praktično primijeniti pa nakraju i dobiti određeni povrat uložениh sredstava.

Naravno da ne treba odbaciti osnovnu bazičnu znanost, bez nje nema ni primijenjene. To je povezano i treba financirati i jedne i druge. Međutim, primijenjena znanost ima mogućnost da vi svojim radom, razmišljanjem, idejama razvijete nove tehnologije, nove proizvode i samim tim dolazite na tržište. Važno je prepoznati da vaša pronicljivost, vaš rad, vaše ideje, vaše znanje možete adekvatno kasnije primijeniti pa i komercijalno iskoristiti. Od toga će imati sigurno koristi i sveučilište i inovator koji je to napravio. A da biste bili inovativni, morate raditi, morate htjeti, morate se time bavljati,

a nije jednostavno patentirati i prikazati nešto kao patent.

Put je trnovit i težak, ali kad dođete do cilja, onda je to nemjerljivo

Koju ulogu igraju mediji i društvene mreže kada je u pitanju znanost? Daje li se tim temama dovoljno prostora?

Nijemci bi rekli *jaj*n – i da i ne. Može se naći dobrih publikacija u kojima se piše i popularizira znanost. Kada je u pitanju dnevni tisak, često dobijete samo neki bombastičan naslov.

Smatram da oni novinari koji se bave određenim područjem znanosti ili neke druge tematike moraju imati nekakva znanja iz tog područja kako bi novinar mogao procijeniti težinu i važnost dobivenih informacija da mu ne možete „prodati“ baš sve. Često se ljudi dovode u zabludu čitajući dnevni tisak ili članke s društvenih mreža na kojim se iznose neke stvari koje nisu provjerene ili ne odgovaraju činjeničnom stanju stvari, odnosno iznose se često mišljenja, a ne znanstveno potvrđene činjenice i tu treba biti vrlo oprezan. Jednostavno, o nekim se stvarima piše dobro, o nekim površno. Nadam se da ćemo i mi uskoro pokrenuti znanstvene časopise na Hrvatskom katoličkom sveučilištu. Radimo i na tome. Na Sveučilištu se okupila grupa znanstvenika i suradnika koji pokazuju jedan pozitivan poriv i veliki entuzijazam za ostvarenje takvog cilja. Vjerujem u te ljude i jako sam sretan zbog toga.

Koje bi odlike trebali imati studenti koji se žele baviti znanostima?

Moraju biti pronicljivi, ustrajni, dosljedni, znatiželjni i zaigrani.

Što biste poručili mladim znanstvenicima, onima koji su tek na početku karijere, kao i onima koji bi to htjeli postati?

To je kao u igri ili u današnjem vremenu sve više popularnim videoigricama u kojim tražite stupanj više. Svaki novi korak treba vas još više zaintrigirati, potaknuti da još više snage, truda, vremena, razmišljanja, čitanja, razgovora i izvještavanja o rezultatima uložite u vaš rad. Put je trnovit i težak i ne dobijete uvijek ono što ste zamislili u tom trenu. Ima i frustracija i razočaranja, ali na kraju, kad dođete do cilja, onda je to jako lijep osjećaj i nemjerljivo zadovoljstvo. ■

FOTO: Hrasko/Andrija Srećilija

STUDENSKI INKUBATOR UNIFOUR

Poduzetni studenti oko aktualnog javnozdravstvenog problema

Piše: Ana Filipan

Početkom ove akademske godine studenti HKS-a primili su poziv za sudjelovanje u višemjesečnom poduzetničkom inkubatoru UniFour, s ciljem da uz suradnju sa studentima drugih studija kreiraju nešto novo, zabave se i pomognu starijim osobama. Svi prijavljeni studenti bili su podijeljeni u manje interdisciplinarnih timova kojima se na prvom zajedničkom sastanku prikazao društveno relevantan izazov – društvena izoliranost osoba starije životne dobi. Studenti su zatim u timovima do originalnih rješenja došli kroz radionice, edukacije i individualne sastanke inovativnom metodologijom *design thinkinga*. Na prvoj jednodnevnoj panel-raspravi, studenti su slušali iskustva stručnjaka te aktivno sudjelovali postavljajući pitanja vezana uz probleme s kojima se susreću osobe starije životne dobi u moderno doba.

Studenti su potom bili podijeljeni u tri interdisciplinarna tima, a timovima je slijedila jednodnevna radionica u kojoj su osmišljavali rješenja koje bi mogli ponuditi osobama starije životne dobi kako bi im olakšali svakodnevne brige, tijekom koje su ih kroz proces *design thinkinga* vodili dodijeljeni mentori.

Timovi su potom četiri tjedna pođali edukacije o osnovama poduzetništva kako bi stekli osnovna zna-

nja i razvili vlastite planove. U tom su procesu učili od stručnjaka iz područja zdravstva i tehnologije, znanstvenog savjetnika u području računarstva dr. sc. Martina Žagara, te specijalista urologije i predsjednika Klastera zdravstvenog turizma Kvarnera dr. sc. Vladimira Mozetiča.

„Kao predavaču bilo je zadovoljstvo raditi s tri grupe studenata koje su razvijale i na kraju, prezentirale svoje projekte. U pogledu njihove motivacije, primijetio sam da su svi članovi timova bili vrlo zainteresirani i to je bilo fenomenalno. Tijekom izvođenja projekata, svi su pokazali predanost i upornost u obavljanju svog dijela posla, a često su radili prekovremeno kako bi ostvarili svoje ciljeve“, kazao je za *Kompas* profesor Žagar.

Da je bilo teško presuditi i odabrati najbolji tim, priznala su obojica mentora, a profesor Mozetič kazao je da je timski rad bio sveprisutan: „Međusobna koordiniranost članova timova, te podjela uloga dodatno su doprinijeli konačnim rezultatima. Nijanse su dijelile timove u konačnom poretku, te su završne prezentacije prikazale visoki stupanj spremnosti za nastavak razvoja.“

Oba su mentora zadovoljna ishodiima nakon edukacija koje su imali sa studentima te smatraju da ova rješenja imaju budućnost. „Smatram da su rezultati koji su proizašli iz naših edu-

kacijskih modula vrlo pozitivni“, istaknuo je profesor Žagar i dodao: „Bitno je i da su sva tri tima također uspješno primijenila svoje interdisciplinarnе ideje i pokazala visok stupanj kreativnosti i inovativnosti u pristupu problemima. Mislim da su ova studentska rješenja vrlo vrijedna i imaju budućnost. S obzirom na razvijene poslovne modele, očekujem da će neka od tih rješenja biti preuzeta i primijenjena u stvarnom svijetu. Nadam se da će se studenti nastaviti razvijati i da će nastaviti raditi na sličnim projektima u budućnosti, te da će njihova istraživanja i inovativnost pomoći u poboljšanju zdravlja i medicinskog sektora.“

Posljednji dio inkubatora sastojao se od petotjednih sastanaka timova sa sektorskim stručnjacima i mentorima, tijekom kojih je vladalo zatišje među studentima različitih timova jer se svaki fokusirao na vlastitu ideju. Na temelju cjelokupnog prikupljenog znanja o poduzetništvu i uz *pitcheve* pripremljene u programu *Canva*, timovi su prezentirali svoje ideje stručnome žiriju s naglaskom na posebnosti vlastitih ideja. U žiriju su bili: stručnjak za poduzetništvo Marko Mimica, dr. sc. Marijana Matijaš s Odjela za psihologiju HKS-a te profesori Žagar i Mozetič.

Nakon stručne procjene, žiri je najboljim timom proglasio Sovice, s digitalnim rješenjem „SOVA – Starije Osobe Vole Aplikacije“. Sljedeći po redu bio je tim *Donavis* s aplikacijom *Mentorsy* a treće mjesto zauzeo je tim *Old&Gold* s istoimenim digitalnim rješenjem.

Sudjelovanje u inkubatoru UniFour mnogima je bio prvi dodir s poduzetničkim razmišljanjem. Među njima je i Lara Vinko iz tima Sovice, koja je opisala svoje iskustvo u pozitivnom kontekstu: „Moram priznati da mi je prije sudjelovanja u ovom projektu, poduzetništvo zaista bio stran i dalek pojam. Međutim, sada mogu reći da se osjećam bogatijom znanjem o poduzetništvu i razvoju proizvoda, a također i moj krug prijatelja i poznanika se proširio. Iskustvo sudjelovanja u ovom projektu bilo je vrlo korisno i poučno za mene. Svakako bih preporučila drugim studentima da se prijave na slične projekte jer je to sjajna prilika za učenje, stjecanje iskustva i širenje vidika. Nikad se ne zna, možda se upravo netko od sudionika projekta pronađe u poduzetništvu i u budućnosti postane uspješan poduzetnik/poduzetnica.“ ■

Aktivnosti studentskih klubova

Pišu: Ana Blažević i Marija Jukić

Homo volans, predsjednik
Nikola Budor

Klub studenata povijesti „Homo volans“ u vrijeme došašća organizirao je akciju ukrašavanja hodnika i prostorija Sveučilišta te je u suorganizaciji sa Sveučilišnim odjelom za povijest održao znanstveno-stručni skup o numizmatici „Ususret euru – hrvatska monetarna povijest“. Početkom drugog semestra organizirali su okrugli stol i izložbu „Zagi u levisicama“ o 80-ima u Zagrebu. Na izložbi mogla se vidjeti odjeća, gramofoni i gramofonske ploče, žičani telefoni, studentski indeksi te razne fotografije stare 40-ak godina. Najesen klub planira pokrenuti svoj *podcast* koji će obrađivati razne povijesne teme, a za sve one natjecateljskog duha i željne znanja pokreću Kviz ligu.

Hexis, predsjednica
Marija Galić

Klub studenata psihologije „Hexis“ u svojim objavama na Instagramu približava pratiteljima razne psihološke poremećaje, efekte, sindrome i bolesti – kako ih prepoznati, nositi se s njima i pomagati drugima. Pokrenuli su rubriku „Student na dan“ o jednom studentu sa svake godine psihologije, a nastavljaju i s rubrikom „Psiholog na dan“. U došašću organizirali su božićnu humanitarnu akciju i *pub* kvizove, a sva sakupljena sredstva donirali su Udruzi za pomoć djeci i obiteljima s malignim bolestima *Krijesnica*. Organizirali su Noć psihologije, rad i ciljeve svoga kluba predstavili su na regionalnom susretu studenata psihologije u Rijeci, organizirali skup za dan svoga Odjela te će u suradnji s Udrugom Logomotiva s Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu provesti radionicu „Ispod površine“, o ulozi psihologa u mucanju.

Nexus, predsjednik
Matija Miličević-Gregov

Klub studenata sociologije „Nexus“ ove je godine u suradnji sa Sveučilišnim odjelom za sociologiju HKS-a održao treći studentski kongres o temi „Sociologija svakodnevnice: teme i perspektive“. Organizirali su i radionicu pisanja projekata financiranih iz fondova EU-a na kojoj je predavanje održala profesorica Jadranka Pelikan. U korizmi sudjelovali su u akciji pučke kuhinje na Svetom Duhu kada su prodajom posnih perca sakupljena sredstva koja su omogućila 300 obroka za korisnike pučke kuhinje. U povodu obilježavanja Tjedna *Laudato si'* organizirali su humanitarni buvljak, a sva prikupljena sredstva donirana su Udruzi oboljelih od leukemije i limfoma. Rad i aktivnosti kluba „Nexus“ možete pratiti na njihovu Instagramovu profilu.

na HKS-u

 PRotagonisti
KLUB STUDENATA KOMUNIKOLOGJE HRVATSKOG KATOLIČKOG SVEUČILIŠTA

nutrix
 Klub studenata sestrinstva
 Hrvatsko katoličko sveučilište

Medicath*

UNICATH MEDICAL STUDENTS

PRotagonisti, predsjednica Lea Obelić

Klub studenata komunikologije „PRotagonisti“ na svom Instagramovu profilu pokrenuo je nekoliko novih rubrika. U „Danas obilježavamo“ podsjećaju na važne datume u svijetu medija, u „In memoriam“ odaju počast velikim imenima novinarstva, a u „5KOM do Božića“ svakog petka u došašću objavljivali su pet zanimljivih činjenica o adventu i Božiću. U ožujku organizirali su okrugli stol „Novinarstvo ili PR“ na kojem su stariji i bivši studenti pokušali prijediplomcima olakšati izbor pri upisu na diplomski studij. Aktivno su se uključili u pripremu i obilježavanje dana svog Odjela, a rado se pridružuju svojim profesorima u organizaciji različitih okruglih stolova i konferencija.

Nutrix, predsjednik Karlo Ložnjak

Klub studenata sestrinstva „Nutrix“ sudjelovao je na STEM festivalu i na simpoziju Udruge „Za RANe - hrvatska inicijativa u Zagrebu“, a na konferenciji o debljanju članovi su održali dva predavanja. Povodom Dana narcisa pridružili su se javnozdravstvenoj akciji – prevencije i ranog otkrivanja raka dojke na Cvjetnom trgu u Zagrebu. Organizirali su zajedničko fotografiranje na kampusu Sveučilišta s ljubičastim balonima od kojih su formirali ljubičastu vrpču koja je simbol pružanja podrške osobama s epilepsijom. Povodom Svjetskog dana zdravlja u travnju organizirali su mjerenje krvnog tlaka, pulsa, razine glukoze u krvi te zasićenosti krvi kisikom. Klub je aktivan na društvenim mrežama, a u svibnju su organizirali i prvi studentski kongres: „Sestrinstvo: znanost i profesija“.

Medicath – u nastajanju

Na inicijativu studenata druge godine Medicinskog fakulteta HKS-a Ivana Alfirevića, Marije Gagić, Mihovila Lakoša i Šimuna Petra Praljka u postupku je osnivanja studentski klub „Medicath“. Uz suradnju s ostalim klubovima studenata na HKS-u želja im je omogućiti upoznavanje, umrežavanje i suradnju s drugim studentima medicine, kako u Hrvatskoj tako i u svijetu. Među prvim planiranim akcijama u organizaciji Medicatha dobrovoljno je darivanje krvi, kao i određene volonterske akcije. U planu im je pokretanje studentskog lista koji bi se usmjerio na interese studenata medicine te biomedicinske teme, stvaranje platforme za stjecanje vještina pisanja i provođenja vlastitih istraživanja te rad na organizacijskim i komunikacijskim vještinama u timskom okruženju. Želimo im puno uspjeha!

Pogled sa staze Waihe'e

Edenski vrt

„Aloha from Hawaii!“

Planinarenje, ronjenje, zaštićena priroda, domaće životinje – Maui je mnogo više od dugih pješčanih plaža, odmaranja i ispijanja koktela...

(Puto)piše i fotografira: Kristina Ilić

Havaji. Svi mi imamo određenu sliku o Havajima koja se predstavlja u različitim medijima, knjigama, slikama, filmovima. Ovo me putovanje svakako naučilo da su (barem moje) predodžbe bile – pogrešne. Kada je nakon višemjesečnog boravka u SAD-u dolazilo vrijeme za planiranje odmora, odluka je bila jednostavna – idemo na Havaje, tamo ćemo se sigurno odmoriti. Ipak, planirani „odmor“ završio je tjednom ispunjenim raznim aktivnostima koje su bile gotovo sve samo ne odmaranje na plažama.

Karte su kupljene, smještaj osiguran, sada je samo potrebna hrabrost krenuti u novu avanturu. Havajsko otočje sastoji se od osam velikih otoka, a prijateljica i ja za našu smotru odabrale jedan od najpoznatijih

– Maui. Maui, koji je poznat i kao Otok Dolinâ, 17. je otok po veličini u SAD-u. Čim smo došle i počele planirati sedmodnevni boravak, shvatile smo da je Maui raj za ljubitelje prirode, pješačenja, neistražene rijetke i zaštićene flore i faune – skoro sve samo ne destinacija za pijuckanje koktela na plaži, već aktivnoga odmora punog aktivnosti za svakoga.

Aloha!

Dolaskom na aerodrom prvi put u životu osjetila sam iznimnu, drugačiju vlažnost u zraku. Znala sam da će se ovo putovanje znatno razlikovati od svih mjesta koja sam dosad posjetila. Spuštamo se pokretnim stepenicama prepunim bučnih turista, a ipak se oko nas čuje poseban cvrkut ptica. (Da, na aerodromu!) Iako sam pretpostavljala da je tako samo na TV-u i filmovima, neki dio mene očekivao

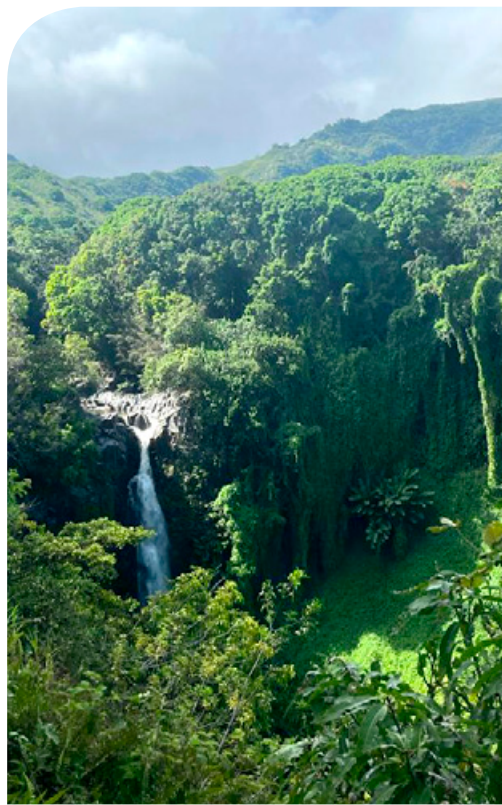
je da će na izlazu stajati simpatične Havajke spremne da nam oko vrata stave cvjetne lančice. Nažalost, to se nije dogodilo, ali dočekane smo veselim, onim najpoznatijim pozdravom – Aloha! – koji označava havajsku riječ za ljubav, privrženost, mir, suosjećanje i milost.

Smještamo se u područje *Wailuku*, u hostel koji je prepun mladih i entuzijastičnih ljudi koji su uvijek spremni na avanture. Također, hostelsko osoblje organiziralo je besplatne izlete po cijelom otoku koji su uključivali ronjenje s kornjačama, razna planinarenja, odlaske na plaže, filmske večeri, roštiljade i slično.

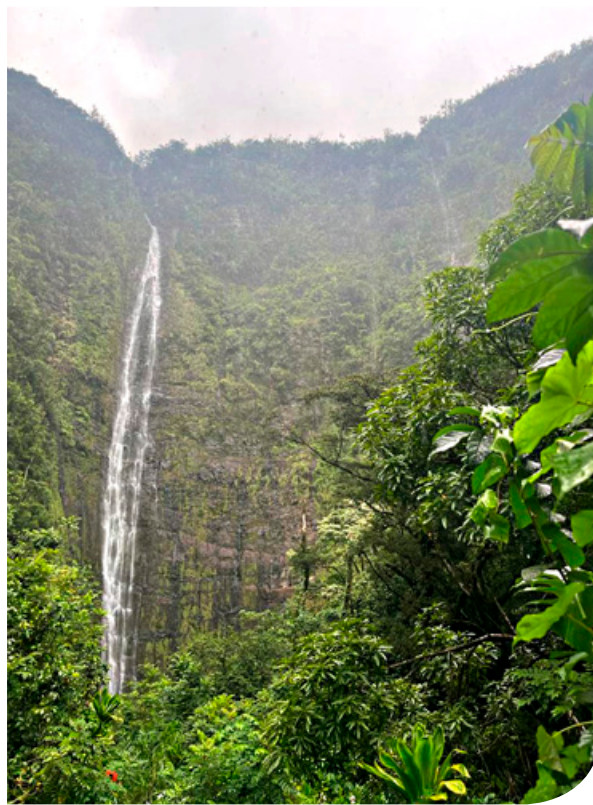
Prvo pješačenje

Iznajmljujemo automobil i krećemo na naš prvi izlet. Jedna od najpoznatijih staza za pješačenje u našoj blizini, Waihe'e Ridge Trail, duga je oko osam kilometara. Zanimljivo je da se uz mnoge ceste nalaze i domaće životinje kao što su konji, kokoši, goveda i sl. Prije svake staze (i to vrijedi za sve na otoku) postavljen je znak da svi oni koji se žele uputiti na

Vodopad Hane

Kišni vodopad Waimoku

stazu otprilike znaju u što se upuštaju. Tako se mogu pronaći informacije o samoj duljini staze, težini, za koju razinu penjača je namijenjena, koje se sve zaštićene biljne i životinjske vrste mogu pronaći na putu i sl. Iako nas je pri samom vrhu dočekala gusta magla i slaba vidljivost, put do vrha bio je poseban jer se svakim trenutkom, približavajući vrhu, otkrivao poseban pogled.

Ronjenje s kornjačama

Iduće jutro započinjemo odlaskom na ronjenje s kornjačama u zaljevu Wailea. Uz svu sigurnosnu opremu te stručne savjete na kojim se mjestima može pronaći najviše kornjača, krenule smo u „akciju“ u našem kajaku. Iako su koraljni grebeni proteklih godina u lošijem stanju, njihova ljepota i dalje je riječima teško opisiva. Kao dodatan savjet za njihovo očuvanje svima se preporuča korištenje posebne kreme za sunce koja je sigurna za koralje. Kristalno čist ocean te temperatura ugodna za kupanje omogućili su nam da nekoliko sati uživamo i upijamo ljepote koralja, ali i ostalog živog svijeta pod vodom. U određenim trenutcima bilo je teško odlučiti koji prizor je ljepši – onaj ispod ili iznad površine oceana.

Stijena na jezeru Waioka s koje skaču oni željni adrenalina

Zalazak sunca Haleakalā

Ako bilo kojeg lokalca upitate što se ne smije propustiti na Mauiju, sigurno će vam, osim neizostavnog „Road to Hana“, navesti Haleakalā zalazak sunca. To je također i nacionalni park, a posebnost je što je zalazak sunca u točno određeno vrijeme, u određenome periodu u mjesecu. Također, ističe se i u tome što je put do vrha iznimno zavojit, pun domaćih životinja koje slobodno hodaju ili po cesti ili po okolnim područjima, a temperature na vrhu kreću se oko ništice. Iz tog se razloga na vrhu moglo vidjeti mnogo ljudi u dekamama ili zimskim jaknama.

Zalazak je vrlo teško opisati riječima, pa čak i slikama ili videima, jer se uistinu mora doživjeti uživo, ali ono što je sigurno jest da nam je bilo jasno zašto ima titulu jednog od najljepših na svijetu. Svi okupljeni svjedočili smo nečemu veličanstvenom. Bili smo prepuni emocija i oduševljenja. U tim trenucima kao da smo svi bili svjesni i potaknuti na razmišljanje koliko

smo kao ljudi maleni pred veličinom i moći prirode te zalaska koji nas je okruživao i zaokupljao.

Kultni „Road to Hana“

Novi nam dan započinje vrlo ranim ustajanjem te smo već oko pet sati ujutro bile na putu za najpoznatiju cestu na otoku – onu koja vodi do grada Hane. Vrlo je uska i zavojita pa je potrebno mnogo opreza i strpljenja u vožnji. Sama cesta duga je oko sto kilometara, ali ne ističe ju duljina, već količina onoga što se po putu može vidjeti i doživjeti. Iako postoje mnoge organizirane ture, upravo stoga što je najbolje ići svojim tempom i zaustavljati se pored onih znamenitosti osobnih preferencija, odlučile smo se za iznajmljivanje automobila.

Putem se svakih nekoliko metara nalaze brojni vodopadi čija je veličina različita. Neki su vidljivi iz automobila, a za neke je potrebno zaustaviti se i prošetati da bi ih se vidjelo. Također, na putu nalaze se mnogobrojne planinarske staze, a bilo je i onih s mno-

go bambusova drveća čiji se skladan zvuk, uzrokovan laganim povjetarcem, čuo sa svakim korakom. S obzirom na to da put zahtijeva mnogo fizičke snage, energije te koncentracije na vožnju, bila je potrebna nadoknada, čime drugim nego – hranom.

Zaustavljale smo se tako pored prodavača ananasa, čokolade, egzotičnoga voća te neizostavnoga kruha od banane. U jednome se dijelu istaknuo i simpatičan štand sladoleda koji se naravno nije smjelo zaobići. Iako smo čule da na određenim dijelovima ceste do Hane lokalci i nisu baš najljubaviji prema turistima, nismo doživjele ni jedno negativno iskustvo. Dapače, jedan od njih preporučio nam je i dao upute do skrivene uvale Waioka koja s jedne strane graniči s oceanom, a s druge strane nalazi se maleno jezero sa stijenom, tvoreći tako odlično mjesto za skakanje.

Naš kraj puta označavao je prolazak kroz grad Hanu, gdje se svi putnici odlučuju hoće li nastaviti put dalje, time radeći krug oko otoka (što i nije

Koraljni greben u zaljevu Wailea

Imale smo sreću u potrazi za kornjačama

Bambusova šuma na stazi Pipiwail, na putu prema vodopadu Waimoka

➤ Zalazak sunca Haleakalā je vrlo teško opisati riječima, pa čak i slikama ili videima, jer se uistinu mora doživjeti uživo

preporučljivo jer cesta nije najsigurnija) ili se okrenuti i vratiti istom rutom kojom su i došli. Mi smo se odlučile za sigurn(ij)u opciju.

Edenski vrt

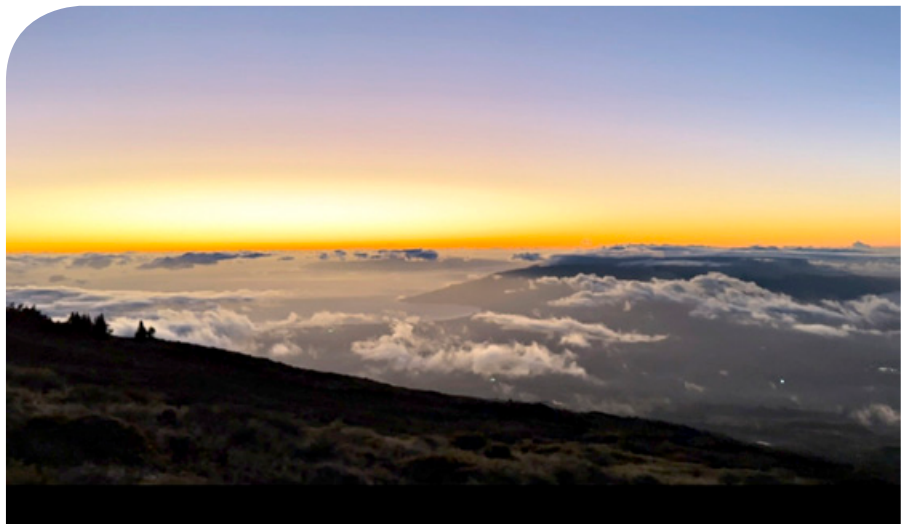
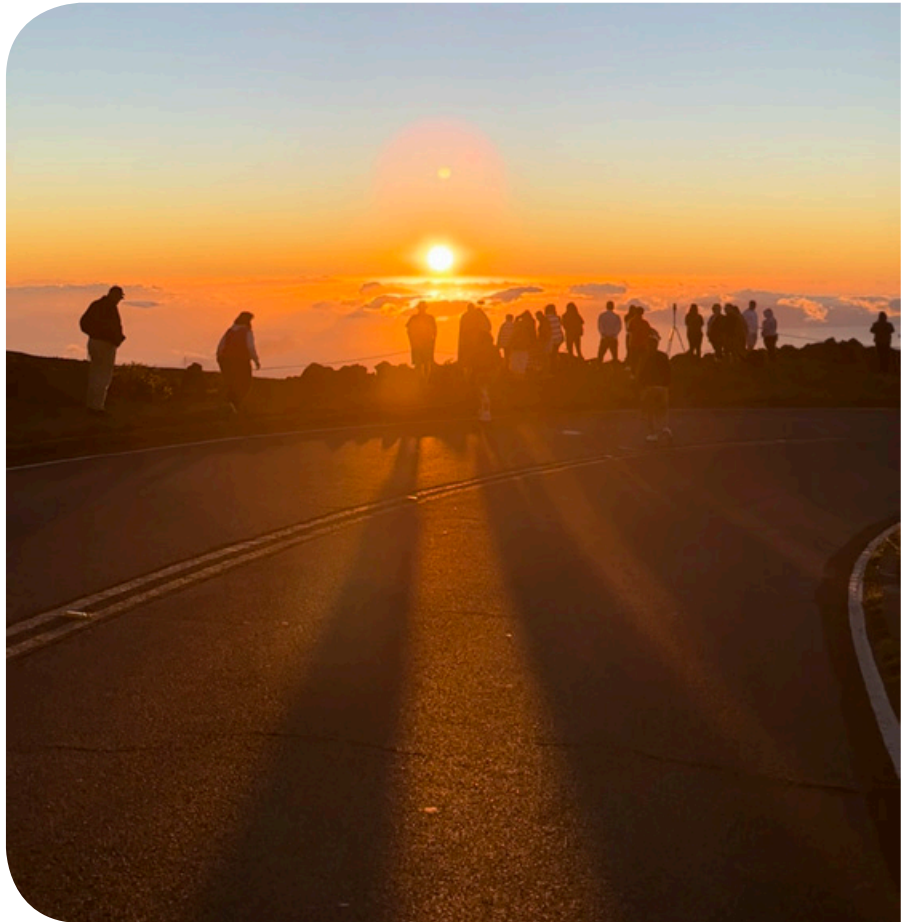
Gotovo je nemoguće ostati ravnodušan kada se svjedoči nečemu kao što je botanički vrt prepun vrlo rijetkih te strogo zaštićenih vrsta. Garden of Eden, kako se izvorno zove, moj je favorit. Nalazi se na putu do Hane. Ponosni su vlasnici vrta otac i kći, Alan i Summer, koji uz pomoć brojnih volontera održavaju vrt. Nažalost, njihov rad i trud država financijski ne podupire, ne primaju javne doprinose te ovise isključivo o privatnim donacijama.

Vrt je dom mnogih egzotičnih biljaka, drveća i ptica koji zahtijevaju posebnu vrstu staništa, stoga je potrebno biti vrlo pažljiv pri obilasku. Ono po čemu se vrt ističe jest različitost boja, od pogleda na ocean do vodopada te raznih vrsta vrlo rijetkih, zaštićenih biljnih i životinjskih vrsta.

U tim trenucima kao da smo uistinu bile u rajskom vrtu. Moć i ljepota prirode ostavile su nas u potpunom miru i tišini jer su riječi bile suviše. Bio je to jedan od rijetkih trenutaka u mojem životu koji me u svakom smislu ostavio bez riječi. Odlučile smo se potpuno prepustiti laganome vjetru, cvrkutu ptica i nestvarnoj prirodi koja nas je okruživala na svakome koraku.

Staza Pipiwail i vodopad Waimoku

Za naš posljednji izlet odlučile smo se za posjet nacionalnom parku Haleakalā u sklopu kojega se nalazi nezostavna staza Pipiwail. Duljina staze od oko šest kilometara namijenjena je i za one u slabijoj fizičkoj formi. Upravo zbog toga što ne iziskuje mnogo tjelesnoga napora, putem se može uživati upijajući ljepote bambusove šume. Iako praćene kišnim uvjetima, priroda koja nas je okruživala bila je jednako posebna, čak i na nekoj drugačijoj, višoj razini. Bambusovo dr-

Pogled s vrha - zalazak Haleakalā

veće, zajedno s laganim rominjanjem kiše stvorilo je magičnu okolinu koja je očaravala i nas i sve prisutne.

Dolazak do kraja staze, vodopada Waimoku, bio je kao u filmu. Kiša je iznenada počela jače padati, a na svima okupljenima u tim trenucima mogli su se vidjeti samo široki osmjesi s ponekim suznim očima. Pokušavali smo mobitelima, videima, slikama zabilježiti tu uspomenu da joj se uvijek možemo vraćati, ali odlučili smo na-

kon toga samo ostati u tišini i uživati u prizoru koji se može doživjeti u rijetkim životnim trenucima.

Iako smo posljednjih dana na otoku bile praćene nešto lošijim vremenskim uvjetima, ovo putovanje pokazalo nam je koliko toga Maui može ponuditi te kolika je moć prirode nad čovjekom. Stoga smo otok ispratile rečenicom koju smo zajedno izgovarale ukrcavajući se na avion: „Do idućeg puta!“ ■

Očuvanje i prenošenje znanja na dobrobit čitavoga društva

Piše: Magdalena Magdić

Promišljamo li o sustavu u kojemu je pohranjeno ukupno ljudsko znanje stečeno zahvaljujući stoljetnom opažanju prirodnih pojava i društvenih procesa na temeljima racionalnih metoda, zapravo promišljamo o znanosti. Znanost želi istražiti, analizirati, opisati i objasniti stvarnost, otkriti i razjasniti uzroke i posljedice pojava i procesa, a da bi u tome bila uspješna, nužni su joj pojedinci sa specifičnim, kritičkim pogledom na svijet spremni za cjeloživotno učenje i propitivanje

FOTO: Designed by BimBimika - Freepik

➤ **Djelovanje dviju istraživačkih jedinica, pet odjela, jednog fakulteta i jedne katedre te brojni projekti i znanstveno-stručni skupovi koji se redovito organiziraju omogućuju širenje međunarodne suradnje i prepoznatljivosti HKS-a.**

stvarnosti. Sveučilišta su institucionalizirane oaze znanja i mjesta novih znanstvenih spoznaja i otkrića koja, zahvaljujući zajamčenoj sveučilišnoj autonomiji i akademskim slobodama, mogu obrazovati nove generacije i poticati inovativne pristupe istraživanja i promišljanja o budućnosti čovječanstva potičući pri tom sustavan gospodarski i društveni razvoj.

Ima li među sveučilišnim i stručnim studijima razlike?

Visoko obrazovanje u Republici Hrvatskoj podijeljeno je na prijediplomsku, diplomsku i poslijediplomsku razinu, a studijski programi koji se na tim razinama izvode dijele se na sveučilišne i stručne studije. Često se javlja nedoumica ima li među tim studijima uopće razlike?

Sveučilišni studij studente priprema za budući rad u znanosti i visokom obrazovanju, poslovnom svijetu, javnom sektoru i društvu općenito osposobljavajući studente za razvoj

i sustavnu primjenu znanstvenih i stručnih dostignuća. Sveučilišni studiji provode se isključivo na sveučilištima. Stručni studij pruža studentima znanja i vještine koji im omogućuju obavljanje stručnih zanimanja te ih osposobljava za neposredno uključivanje u radni proces. Stručni studiji provode se na visokoj školi ili veleučilištu, a mogu se provoditi i na sveučilištu. Posebice možemo razlikovati ishode učenja prisutne tijekom sveučilišnog i stručnog studija. Dok sveučilišni studiji obrazuju za razvoj i primjenu stečenih znanja znanosti i struke, stručni studiji obrazuju studente za što brže uključivanje u tržište rada. U Hrvatskoj tako možemo razlikovati sveučilišne prijediplomske studije, sveučilišne diplomske studije, sveučilišne integrirane studije, sveučilišne specijalističke studije i doktorske studije te stručne kratke studije, stručne prijediplomske studije i stručne diplomske studije.

Širenje međunarodne suradnje i prepoznatljivosti

Na Hrvatskom katoličkom sveučilištu djeluju sveučilišni odjeli za povijest, psihologiju, sociologiju, komunikologiju i sestrinstvo te Medicinski fakultet i Katedra za teologiju. Moguće je upisati šest sveučilišnih prijediplomskih, šest diplomskih sveučilišnih studija, jedan integrirani prijediplomski i diplomski sveučilišni studij te dva poslijediplomska studija. Studenti i zaposlenici HKS-a aktivni su sudionici *Erasmus+* programa koji omogućuju dodatno usavršavanje teorijskih i praktičnih znanja u poljima njihova studentskog i profesionalnog znanstvenog interesa. Trenutačno se na HKS-u provode tri projekta koja financira Hrvatska zaklada za znanost: „Digit-Heal“, „Digitalna tehnologija u obitelji: obrasci ponašanja i učinci na razvoj djece“ i „Topografija srednjovjekovne Zagrebačke županije“ te više projekata koje financira HKS.

Djelovanje dviju istraživačkih jedinica, pet odjela, jednog fakulteta i jedne katedre te brojni projekti i znanstveno-stručni skupovi koji se redovito organiziraju omogućuju širenje međunarodne suradnje i prepoznatljivosti HKS-a kao institucije koja teži očuvanju i prenošenju znanja na dobrobit čitavoga društva. ■

FOTO: Nikola Barba

FOTO: Image by Freepik

PHD.MEETUP | PHD.MEETUP PODCAST

Razgovori o znanosti uz dobru kavu

Piše: **Elizabeta Videković**

Razgovor o znanosti među mladim istraživačima na poslijediplomskim studijima tema je koja zasigurno ne dobiva dovoljno pozornosti. Ideja o susretima na kojima bi se razgovaralo o znanosti, dijelila iskustva i savjeti te obrađivale različite teme koje zanimaju mlade znanstvenike potaknula je asistente našeg Sveučilišta na osnivanje *PhD.meetupa*, a potom i *podcasta*.

PhD.meetup održava se dvaput mjesečno, namijenjen je asistentima i višim asistentima HKS-a te su ti jednosatni susreti osmišljeni tako da u prvih pola sata netko od njih izloži temu, a ostali potom o njoj uz kavu raspravljaju. Prije svakog susreta sudionici mogu predložiti temu koja ih zanima, a neke od onih koje su obrađili bile su *imposter* sindrom, mogućnost mobilnosti mladih znanstvenika te izmjene zakona o znanosti.

Poticanje motivacije i pronalaženje inspiracije

„Željeli smo se redovito susretati, razgovarati o relevantnim temama vezanim uz naš znanstveni rad, a sve u svrhu poticanja motivacije i pronalaženje inspiracije za rad“, naglasila je koordinatorka ovih susreta dr. sc. Barbara Balaž, viša asistentica na Sveučilišnom odjelu za psihologiju. Podršku za osnivanje *PhD.meetupa* iskazao je i prorektor za znanost prof. dr. sc. Roberto Antolović koji se rado pridruži mladim znanstvenicima na njihovim susretima kad mu obveze to dopuste.

Univerzalnost i relevantnost tema za kolege s različitih doktorskih studija, a koji možda nemaju mogućnost sudjelovanja na susretima, potaknuli su asistenticu sa Sveučilišnog odjela za komunikologiju magistru Mateu Vidulić da *PhD.meetup* postane *podcast*. *Podcast* se snima u tonskom studiju

HKS-a te bi bio nezamisliv bez podrške uprave i tonskog realizatora Nikole Barbe. Do zaključenja ovog broja *Kompasa* emitirane su dvije epizode: prva u kojoj je predstavljen *PhD.meetup* i druga u kojoj su gostovali doktorandi na projektima Hrvatske zaklade za znanost.

Poticaj studentima za vlastiti put u znanosti

Magistra Vidulić istaknula je kako su reakcije pozitivne: „Javili su nam se i mladi znanstvenici s drugih sveučilišta i instituta. Oduševljeni su uopće postojanjem takva oblika konstruktivnih druženja za one na početku znanstvene karijere, a onda i *podcastom*.“ To je ujedno i sjajan pokazatelj važnosti ovakvih projekata, ali i poziv da se skrene pozornost na njihov rad te poticaj studentima da pronađu što god korisnog i za vlastiti put u znanosti. ■

Ukratko o znanstvenim projektima na HKS-u

Na Hrvatskom katoličkom sveučilištu provode se tri projekta Hrvatske zaklade za znanost. Ukratko ih predstavljamo

Digit-HeaL ili Laboratorij za etiku digitalnih tehnologija u zdravstvu

znanstveno je istraživačka jedinica Hrvatskog katoličkog sveučilišta koja se bavi etičkim, društvenim i pravnim implikacijama upotrebe digitalnih tehnologija (poput velikih podataka, umjetne inteligencije itd.) u području zdravstva i zdravstvene skrbi. Laboratorij Digit-HeaL okuplja interdisciplinarnu istraživačku grupu koja će pridonijeti konstruktivnoj etičkoj refleksiji i društvenoj analizi. Primarni je cilj istraživačke grupe preko svojih aktivnosti doprinijeti odgovornijoj inovaciji, razvoju i implementaciji digitalnih tehnologija u domeni zdravstvene skrbi. Uspostava ovog laboratorija financirana je sredstvima Hrvatske zaklade za znanost (HRZZ) i Hrvatskog katoličkog sveučilišta (HKS).

Istraživačku grupu čine: doc. dr. sc. Anto Čartolovni (voditelj projekta), doc. dr. sc. Mária Kolesárová, doktorandi Anamaria Malešević i Luka Poslon te studentice Josipa Blašković i Ana Posarić. ■

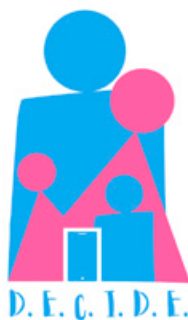
Projekt Topografija srednjovjekovne Zagrebačke županije (14. – 16. stoljeće)

skup je interdisciplinarnih istraživanja koja, rabeći suvremene metode i oslanjajući se na recentne istraživačke paradigme, u svojoj najuži fokus postavlja rekonstrukciju

povijesnoga prostora Zagrebačke županije u razvijenom i kasnom srednjem vijeku. Istraživanje topografije srednjovjekovne Zagrebačke županije temelji se na sustavnome radu s vrelima, s naglaskom na specifične vrste vrela i arhivske fondove koji su osobito bogati topografsko-toponimijskom građom. Takav pristup obuhvaća više istraživačkih razina: od temeljne koja podrazumijeva rekonstrukciju temeljnih značajki analiziranoga prostora, do složenijih koje se tiču istraživanja odnosa povijesnih društava i njihova okoliša.

Istraživačku grupu čine: prof. dr. sc. Hrvoje Kekez (voditelj projekta), doc. dr. sc. Valentina Janković Barbarić, doc. dr. sc. Tomislav Matić, znanstveni savjetnici dr. sc. Robert Skenderović i dr. sc. Krešimir Regan, znanstveni suradnik dr. sc. Branimir Brgles i doktorandica Matea Jurić. ■

Tijekom 2023. provode se četiri jednogodišnja projekta koje financira HKS: Istraživanje signalnog puta γ -aminomaslačne kiseline u proizvodnji sluzi i upalnim procesima humanog endocerviksa (voditeljica projekta: izv. prof. dr. sc. Marija Čurlin), Sociopsihološke odrednice i načini ojačanja percepcije rizika zbog klimatskih promjena (voditeljica projekta: izv. prof. dr. sc. Ivana Vrselja), Sreća nije u stvarima: uloga medija, roditelja i vršnjaka u oblikovanju materijalizma kod djece (voditeljica projekta: dr. sc. Vanesa Varga) i Toma Kovačević – Katalog zagrebačkih biskupa i kanonika (voditeljica projekta: doc. dr. sc. Valentina Janković Barbarić).

D. E. C. I. D. E. uspostavno je istraživački projekt punog naziva „Digitalna tehnologija u obitelji: obrasci ponašanja i učinci na razvoj djece.

Cilj je projekta empirijskim istraživanjima doći do znanstvenih spoznaja o učincima digitalne tehnologije na razvoj i dobrobit djece, posebice u kontekstu obitelji. Istraživačka se grupa nada da će znanstvene spoznaje projekta poslužiti stručnjacima koji rade u praksi s djecom i roditeljima za osmišljavanje praktičnih

aktivnosti i intervencija s ciljem smanjivanja negativnih i povećanja pozitivnih učinaka digitalne tehnologije na razvoj i dobrobit djece.

Istraživačku grupu čine: izv. prof. dr. sc. Marina Merkaš (voditeljica projekta), doc. dr. sc. Marina Kotrla Topić, dr. sc. Vanesa Varga, doktorandice Matea Bodrožić Selak, Katarina Perić i Ana Žulec te student Luka Štefanić. ■

COST AKCIJE

Umrežavanje i suradnja europskih znanstvenika

Piše: Magdalena Magdić

COSt je europska agencija za financiranje istraživačkih i inovacijskih mreža uspostavljena 1971. Cilj joj je omogućiti suradnju među znanstvenicima te razvijati nove ideje i inicijative. O COST akcijama razgovarali smo s izv. prof. dr. sc. Sandrom Nakić Radoš i dokotrandicom Majom Žutić, mag. psych. sa Sveučilišnoga odjela za psihologiju.

U čemu je posebnost COST akcija?

ŽUTIĆ: Osobita prednost COST akcija jest što pružaju priliku i mladim istraživačima da se uključe i sudjeluju povezujući ih s iskusnijim stručnjacima i znanstvenicima s vrhunskih inozemnih institucija.

U kojim COST akcijama sudjelujete?

NAKIĆ RADOŠ: Maja i ja sudjelujemo u dvije COST akcije iz područja mentalnog zdravlja trudnica, roditelja i roditelja. Jedna je COST akcija o peripartalnoj depresiji čija sam ujedno i potpredsjednica, a druga o porođajnoj traumi čija sam članica. Maja je također na rukovodećem mjestu u prvom projektu, kao koordinatorica za mlade istraživače i spolnu ravnotežu cijele akcije, te je aktivna članica dviju radnih skupina.

Kako COST akcije olakšavaju razvoj i rast znanstvenih projekata i istraživanja?

ŽUTIĆ: COST akcije omogućuju umrežavanje i mobilnost istraživača, kao i brzi transfer najnovijih spoznaja preko tzv. kratkoročnih znanstvenih razmjena i višednevnih edukacija na kojima znanstvenici mogu učiti jedni od drugih, međusobno posjećivati institucije i laboratorije te zajedno raditi na određenim zadacima. To je osobito korisno mladim istraživačima kasnije u karijeri ako će sami planirati ili voditi projekte.

Koje su najveće dobrobiti sudjelovanja u COST akcijama? Što donose članovima, a što njihovim sveučilišnim zajednicama?

NAKIĆ RADOŠ: Moram istaknuti kako je prednost COST akcija velika mogućnost napredovanja jer sam tijekom svog sudjelovanja u jednoj akciji s vremenom napredovala sve do uloge potpredsjednice akcije koja broji preko 150 članova, što mi je velika čast. Nadalje, sveučilišnim zajednicama COST akcije donose mogućnost mobilnosti znanstvenika, međunarodne posjete te organiziranje glavnih sastanaka, edukacija ili godišnjih konferencija akcije, što dovodi brojna renomirana imena iz pojedinih znanstvenih područja na sveučilišta čime se otvaraju vrata prema mnogim budućim suradnjama, a sveučilišta dobivaju veću vidljivost. Primjerice, lani smo na HKS-u organizirali trodnevno usavršavanje i godišnji sastanak COST akcije zbog čega je Sveučilište posjetilo više od 50 znanstvenika i stručnjaka iz cijele Europe, što je svakako pridonijelo međunarodnoj prepoznatljivosti HKS-a. ■

FOTO: privatni album

STUDIJSKI BORAVAK U INOZEMSTVU

Prilika za ažuriranje i nadogradnju znanja

Piše: Magdalena Magdić

Doc. dr. sc. Odilon-Gbènoukpo Singbo s Katedre za teologiju Hrvatskoga katoličkog sveučilišta tijekom ljetnog semestra akademske godine 2022./2023. boravio je u Washingtonu na *The Kennedy Institute of Ethics*.

Zašto ste se odlučili za boravak na tom Institutu i za boravak u Sjedinjenim Američkim Državama?

Tko malo prati povijest razvoja bioetike kao discipline, dobro zna ključnu ulogu koju je igrao taj Institut kod usustavljenja bioetike kao zasebne znanstvene discipline. Danas je svjetska referentna točka za sve one koji se žele ozbiljno baviti bioetikom. Najviše zbog bogatstva svoje bioetičke biblioteke, ali i zbog toga što je susretište znanstvenika iz cijelog svijeta. Kao bioetičaru logično je da mi želja za usavršavanjem bude usmjerena prema boravku na takvom Institutu koji je ujedno jedna od sastavnica poznatog Isusovačkog sveučilišta Georgetown.

Čime ste se bavili tijekom svog boravka na Institutu?

Fokus je na istraživanju prijavljenog projekta i radu u biblioteci. Naravno, istraživač može izabrati neke predmete koje želi slušati. Tjedno su organizirani znanstveni kolokviji na kojima sam mogao sudjelovati. Početkom lipnja održao se međunarodni *Intensive Bioethics Course* koji okuplja bioetičare iz cijelog svijeta. Velik je to i jedinstven događaj.

Ima li razlika u znanstvenom pristupu i radu između SAD-a i Europe?

Usudujem se reći da je u SAD-u dosta naglasak na interdisciplinarnosti, ali i na timskom radu. U suštini nema neke velike razlike u samom sadržaju znanja, ali način mi se čini uključiviji. A to je razumljivo jer se radi o heterogenom društvu i nepreglednim mogućnostima.

Što biste izdvojili kao glavne prednosti i nedostatke studijskih boravaka u inozemstvu?

Moje iskustvo me definitivno više usmjeruje prema prednostima nego prema nekim nedostacima. Naime, visoka profesionalnost, uvažavanje znanstvenika, spremnost svih kolega na pomoć i upućivanje u potrebne informacije, takvo iskustvo zbog svoje internacionalnosti zasigurno pomaže znanstveniku da otvori obzore, da se suoči s vlastitim nedostacima i da iskoristi priliku za „ažuriranje“ sebe i svojeg znanja, da iskoristi dostupnost nepregledne znanstvene literature svojeg područja itd. Smatram da je nešto što si treba priuštiti svaki znanstvenik najprije zbog sebe, zatim zbog studenata, ali i zbog ustanove u kojoj radi za njezinu međunarodnu prepoznatljivost. ■

FOTO: privatni album

RAZGOVOR O UMJETNOJ INTELIGENCIJI
S KOMUNIKOLOGOM PROF. DR. SC.
DANIJELOM LABAŠEM

„Stroj ne može zamijeniti naše kritičko mišljenje“

Razgovarala: Barbara Vukas

Iako su nam se filmovi znanstvene fantastike činili desetljećima udaljeni, većina njihovih elemenata danas čini našu stvarnost. Bili mi tomu skloni ili ne, umjetna inteligencija i robotika polako, ali sigurno, počinju ovladavati budućnošću te njihovo prihvaćanje i implementiranje čini jedan potpuno novi, transcendentni korak u povijesti koji će zasigurno učiniti razliku u društvu. Robotika i natruhe umjetne inteligencije godinama su nam predstavljane u književnosti i kinematografiji kao nešto loše ili barem ne nužno dobro, no koje su zapravo tamne strane tog novog poglavlja u čovječanstvu, vidjet će se tek godinama kasnije. Iako još u razvojnoj fazi, itekako se primjećuju pomaci i pripravljanje terena za nove promjene na gotovo svim područjima, od informatike do društvenih znanosti, pa je potpuno prirodno gajiti određene strahove, pitanja i sumnje.

O tomu smo razgovarali s prof. dr. sc. Danijelom Labašem sa Sveučilišnoga odjela za komunikologiju HKS-a.

Može biti dobro i poticajno, ali...

Kako umjetna inteligencija utječe na kreativnost? Konkretno se u nekim člancima moglo pročitati da je ona navodno dobar izvor kreativnosti, ideja i dobar predložak za *brainstorming*. Što mislite o tome?

Moram priznati da mi se sviđaju i novotarije i tehnološka otkrića i razna nova digitalna iznašašća. Sve to – pa i umjetna inteligencija – za nas može biti dobro i poticajno, ali samo ako vodimo računa o različitim aspektima tih ljudskih postignuća i ako o njima govorimo s određenom dozom kritičnosti i kritičkoga odmaka. S druge strane, zbilja mislim da umjetna inteligencija sigurno nije izravna pomoć mojoj kreativnosti zato što i dalje zahtijeva moje

znanje i moje iskustvo i konačno treba više od mene nego ja od nje.

No, zašto se ne zapitamo zašto bi *brainstorming* sa strojem bio bolji od izravnog kontakta s drugima, s ljudima? Zašto, kako kaže klinička psihologinja Sherry Turkle, očekivati više od tehnologije nego što bismo očekivali jedni od drugih? Mislim da se ne treba na silu oslanjati na tehnologiju. Na kraju krajeva, mi ćemo i dalje imati problem razumijevanja i sustavnog obrađivanja podataka jer nam stroj ne može zamijeniti kritičko mišljenje. Zato ćemo se i dalje nositi s pitanjem stignemo li provjeriti sve informacije. A ako ćemo sve morati naknadno provjeravati – i to nakon što je neki softver mnogo toga napisao – kakvog to smisla ima, kakva nam je to pomoć? Opet, ako ćemo se potpuno osloniti na tehnologiju bez provjeravanja, onda postoji mogućnost da ćemo objaviti netočne informacije ili čak upasti u neka devijantna ponašanja jer ćemo možda dezinformirajući dovesti druge do neprihvaćanja ljudi drugačijega svjetonazora, pa i do govora mržnje ako odemo u krajnost.

Kakva je budućnost komunikacije?

Kakva je budućnost komunikacije, je li ona u opasnosti osiromašenja i hoće li individualna, komunikacija licem u lice, postati stvar nekih prošlih vremena ili još uvijek postoji nada za buduće generacije?

Već se godinama govori o tome, a na to upozoravaju ne samo komunikolozi nego i pedagozi i psiholozi. Mladi su puno tankočutniji, brže percipiraju i prihvaćaju vizualne podražaje pa se kaže da su vizualni i „tekstualni“ tipovi – riječju, gledaju i pišu, manje razgovaraju. Upozorava se, isto tako, da ćemo izgubiti prisnost u međusobnim odnosima samo zato što mladi preferiraju nekome poslati tekst SMS porukom umjesto da mu upute poziv, da razgovaraju, da čuju glas – i sve ono što je u glasu, od veselja, zabrinutosti, tuge, nostalgije... Vi u poruci ne možete shvatiti drugoga do te mjere kao što to možete u razgovoru, pa makar i telefonskom. Osim iznošenja činjenica, dokaza i argumenata, razgovor donosi i bliskost. Razgovor preko poruka to ne može. Osiromašuje se komunikacija, i to ne u smislu isključivog osiromašenja leksika jer je to povezano s količi-

Što mislite o budućnosti novinarstva? Postoji li stvarna mogućnost da nas jednog dana roboti u potpunosti zamijene i da novinari postanu tehnološki višak zbog brzine produkcije sadržaja?

Čujte, riječ je o futurologiji, o svojevrsnom predviđanju, a predviđati se može i na temelju onoga što već vidimo i znamo. Kao i svi znatiželjnici, i ja sam isprobao *Chat GPT* i gotovo sam siguran da kreativnost koju čovjek može imati u pisanju, robot ne može imati u ovoj mjeri i na ovom stupnju razvoja. Ne kažem da se on neće razviti i s vremenom biti još bolji, ali čovjeka ne može zamijeniti. No, kao i sve druge tehnologije, može mu pomoći. Razmislite samo o povijesti komunikacije. Jesu li novine propale? Je li radio opstao? Vidimo da mediji ne istiskuju jedni druge, oni se mijenjaju, talože se jedan na drugi i onaj stari koji zovemo tradicionalnim preuzima one dobre strane novog, a novi starog. Rekao bih da se sve *sinergično* nadopunjuje i mislim da nema straha da nas zamijene. Svaka nam nova tehnologija neke stvari olakšava, ali istovremeno nas dovodi i u pitanje. Mogu nam uvelike pomoći, ali tek onda kad budu pouzdani, tek onda kad ćemo moći sa sigurnošću reći da je to što oni nama pružaju dobro. Kad se, primjerice, proizvode automobili, oni se rade na traci, dijelove slažu roboti, ali zadnju riječ, da tako kažem, zadnju provjeru opet ima čovjek. Ako bismo bili toliko neoprezni pa bismo strojevima, robotima i umjetnoj inteligenciji bez provjere povjerali sve – pa i novinarski posao – onda bismo imali ozbiljan problem s odgovornošću jer te tekstove, koliko god savršeni bili, netko mora provjeriti.

nom čitanja, ulaganja u vlastiti jezik i leksik, u njegovu „profinjenost“ i dotjeranost, nego je očito i u odabiru: jesmo li spremni ulagati u govor, u razgovor, u slušanje drugoga, empatično i s razumijevanjem? Jesmo li spremni napredovati u tom razgovoru bez predrasuda, oslušujući emociju i dušu drugoga? Ili nismo pa nam je lakše pisati? Na mnogočemu se može primijetiti i promjena načina komunikacije mladih generacija u odnosu na starije. No, ja nisam pesimist. Promjene postoje. Ali, ono što mene veseli jest ta potreba za komunikacijom i međuljudskim odnosima koja se nije promijenila. Kod mladih se vidi da je to prisutno i koliko god da mladi kažu da puno vremena provode na mobitelima (čak i do osam sati dnevno), kad ih pitamo čime bi zamijenili to vrijeme, gotovo svi kažu da bi ga najradije proveli u druženju s prijateljima. Dakle, oni osjećaju poriv i želju, ali netko treba osvijestiti da je bolje vrijeme provesti uživo nego biti negdje sam. Sherry Turkle kaže da smo došli do iluzije: kada smo uz mobitele mislimo da smo skupa, a zapravo smo sami. Zajedno smo, ali bez zajedništva, kaže Turkle koja je napisala i knjigu „Sami zajedno“ („Alo-

ne together“). Da ponovim: mi možda jesmo zajedno u nekoj grupi na nekoj komunikacijskoj aplikaciji, ali smo bez dubljeg zajedništva. Kad se sastanemo, a da i onda nismo na mobitelima, onda smo u pravom zajedništvu, dijelimo misli, ideje, osjećaje. Antropološki gledano, i ta nas komunikacijska sredstva mijenjaju, ali ono što nam je Bog dao

➤➤ **Promjene postoje. Ali ono što mene veseli jest ta potreba za komunikacijom i međuljudskim odnosima koja se nije promijenila.**

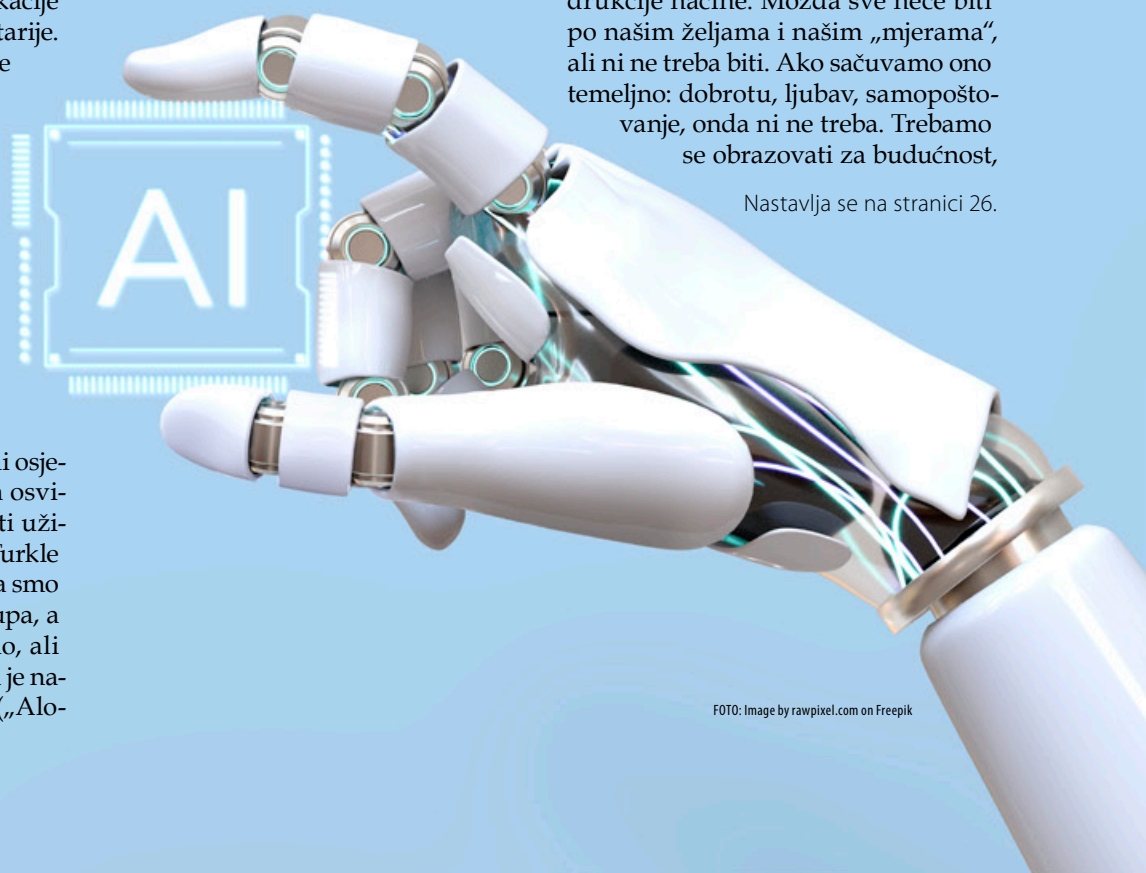
kao stvorenjima, to trebamo sačuvati i to nas treba veseliti. Vjerujem da će i mlade generacije sačuvati taj Božji dar komunikacije darovan čovjeku.

Uzimati što je dobro

Možemo li vidjeti nešto dobro u promjeni te komunikacijske, pa i životne paradigme?

Promjene ne treba odbacivati, ali treba sve gledati s kritičkim odmakom, ispitivati, vrednovati i uzimati što je dobro. Ne bojati se. Ne znamo što donosi budućnost, ali svaka je epoha bila epoha promjena i svaki put se, u neku ruku, pokazalo da smo konzervativni, to jest da rado čuvamo postojeće i da se teško odričemo onoga što smo stvorili, svoje tradicije i onoga što mislimo da je dobro, korisno i lijepo. Ali to je samo jedna strana priče. Postoji i druga strana u čovjeku koja je otvorena razvoju i novome, ona strana u kojoj postoji ono lijepo što će biti drukčije, još ljepše; ono što će znati sačuvati lijepo, dobro i korisno u našoj tradiciji, ali će nam se to ponuditi na nove i drukčije načine. Možda sve neće biti po našim željama i našim „mjerama“, ali ni ne treba biti. Ako sačuvamo ono temeljno: dobrotu, ljubav, samopoštovanje, onda ni ne treba. Trebamo se obrazovati za budućnost,

Nastavlja se na stranici 26.

» Umjetna inteligencija sigurno nije izravna pomoć mojoj kreativnosti zato što i dalje zahtijeva moje znanje i moje iskustvo, i konačno treba više od mene nego ja od nje.

za novi svijet koji nastaje da se u njemu znamo snaći, a ne da ostanemo po strani, neprilagođeni i „nepismeni“ iz straha da se u novome svijetu ne znamo snaći ili da ne prihvatimo nove mogućnosti i nove pogodnosti. A što se tiče digitalnih tehnologija i medija, kako ne bismo ostali isključeni iz društva, moramo znati da nam je potreban medijski odgoj za medijsku pismenost. Moramo se odgajati i obrazovati. Neće društvo i razvoj tehnologija stati ako ih mi ne prihvaćamo, pa čak i odbacujemo. Napredak ne treba odbaciti, od njega ne treba bježati na nekakve „robinzonske otoke“ koje stvaramo u svojim glavama, nego trebamo pomoći u stvaranju i izgradnji uređenoga društva – koje danas živi svoje digitalno doba – i u kojem ćemo zajedno i sretno živjeti, i to sa sviješću da problem ne nestaje ako od njega bježimo. I pri tome bih dodao i parafrazirao ono što je napisao Bernhard Schlink: Ljudi često bježe, a pri tome zaboravljaju da se i bježeći nekamo stiže. Zato je važno ne bježati – niti od sebe u medije i isključivu komunikaciju u virtualnim svjetovima, ali niti ne bježati od digitalnih tehnologija koje su naša sadašnjost i budućnost. ■

ISTRAŽIVANJE

Što studenti HKS-a misle o umjetnoj inteligenciji?

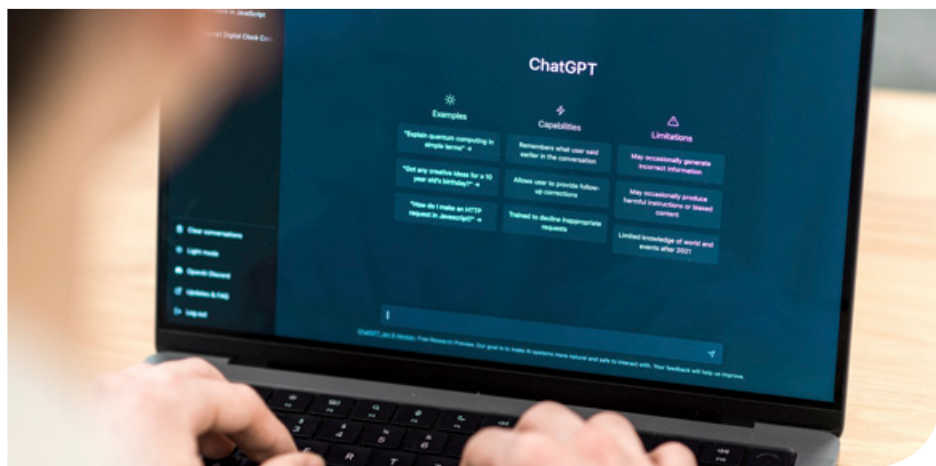

Foto: image by freeminds on Freepik

Istražila: **Laura Lazić**

U kratkoj anketi ispitali smo studente Hrvatskog katoličkog sveučilišta o njihovim stajalištima i navikama vezanima uz umjetnu inteligenciju. U uzorku od 145 studenata podjednako su bili zastupljeni studenti svih godina. Budući da je anketa bila anonimna, nismo postavljali dodatna pitanja, poput kojem odjelu ili fakultetu pripadaju, kako bi se ispitanici osjećali sigurnije u svojoj anonimnosti.

Ukratko, rezultati su pokazali da studenti ipak nisu bez zadržke prihvatili umjetnu inteligenciju i popularni alat *ChatGPT*. Odnosno – samo 37 % studenata ne boji se da će alati na temelju umjetne inteligencije u budućnosti utjecati na zaposlenje. Osamdeset posto studenata izjavilo je da umjetna inteligencija ne utječe na njihov način učenja, a samo 10 studenata (7 %) izjavilo je da utječe.

Većina studenata, odnosno njih 110, nikada nije koristilo umjetnu inteligenciju za pomoć u pisanju seminarskih radova. To je vjerojatno jedna od stvari oko čega su brojni profesori strahovali. Izgleda da *ChatGPT* i slični alati i dalje nisu dovoljno dobri da bi u potpunosti zamijenili ljude. S druge strane, možda i studenti prepoznaju neetičnost takvih alata te činjenicu da, varajući na takav

način, vjerojatno ništa neće naučiti.

U jedinom pitanju s mogućnošću kratkog odgovora pitali smo studente da navedu kako sada uče (u slučaju da im je umjetna inteligencija utjecala na način učenja).

„Iz skripte ili iz knjige k'o normalan čovjek [sic!]“, bio je jedan od odgovora. Nekoliko je studenata odgovorilo da uči i dalje iz bilješki, skripta, literatura i knjiga (čak i u papirnatom obliku), a u jednom je odgovoru studentica izjavila da je tek nedavno čula za *ChatGPT*. Jedan je odgovor bio da se osoba „ne usuđuje to koristiti“.

S druge strane, oni koji uče uz umjetnu inteligenciju objasnili su da im je to često motivacija za učenje jer im ukratko može prepričati gradivo i uvesti ih u temu, ali i da im pomaže na način da strukturira gradivo ili objasni pojam ili poglavlje koje ne razumiju. Nekima je to dodatan izvor učenja uz bilješke i literaturu. Objasnili su da im je to slično klasičnom pretraživanju interneta, samo brže i detaljnije. „Olakšano mi je učenje u svim segmentima“, piše u jednom odgovoru.

Umjesto zaključne misli još jedan podatak: čak 110 od 145 studenata smatra da bi se trebalo više govoriti o umjetnoj inteligenciji na akademskoj razini. Moglo bi se reći da nije subjektivno ako se kaže da to zaista i jest potrebno. ■

Foto: Image by Freepik

BOJKOTIRANJE FILTERA

Bold Glamour i novi standard ljepote

Piše: Vanesa Lukačin

Filteri na društvenim mrežama nisu nova pojava i svakog dana ima ih sve više. Preteča je filtera Instagram koji je u svojim prvim danima nudio jednostavne filtere za promjenu boja i osvjetljenja fotografija. Prve filtere koji mijenjaju lice pokrenuo je Snapchat 2015. dok danas govorimo kako je TikTok najpopularnija društvena mreža, a ujedno i ona s najsavršenijim *beauty* filterima. Valja napomenuti da se i u kamere samih pametnih telefona pridodaju efekti i filteri koje korisnici kupuju u sklopu uređaja. Zašto onda tek sada dolazi do naglog pomaka i bojkotiranja filtera? I zašto ih društvene mreže žele ograničiti svojim korisnicima?

Željka Koprivnjak, psihologinja Centra za zdravlje mladih, u emisiji RTL Direkt osvrnula se na problem utjecaja TikTok filtera na mentalno zdravlje djece, ujedno i najveće populacije korisnika te društvene mreže. „Izloženost takvim sadržajima utječe na iskrivljenje slike o sebi, o svom tijelu, na smanjenje samopoštovanja i utječe na povećanje neugodnih emocija. U praksi vidimo, a i istraživanja to po-

kazuju, da dolazi do povećanja prisutnih poremećaja prehrane kao posljedice iskrivljene slike o tijelu“, riječi su kojima je Koprivnjak opisala utjecaj *beauty* filtera.

Međutim, kod adolescenata počeo se javljati i otpor prema fotošopiranim fotografijama koje se dijele na društvenim mrežama. Tako je mlada umjetnica Ena Dragičević pokrenula „projekt prihvaćanja“ kojim se suprotstavlja nerealnim standardima ljepote, nametnutima preko filtera. Cilj je pokreta fotografirati ljude i njihove nesigurnosti vezane oko njihova tijela te razgovarati s njima o toj nesigurnosti, kako je do nje došlo te kako ju prihvatiti. Čini se kako je virtualni svijet stvorio ideal ljepote koji ljudi jednostavno ne mogu pratiti te stoga i dolazi do njegova odbijanja.

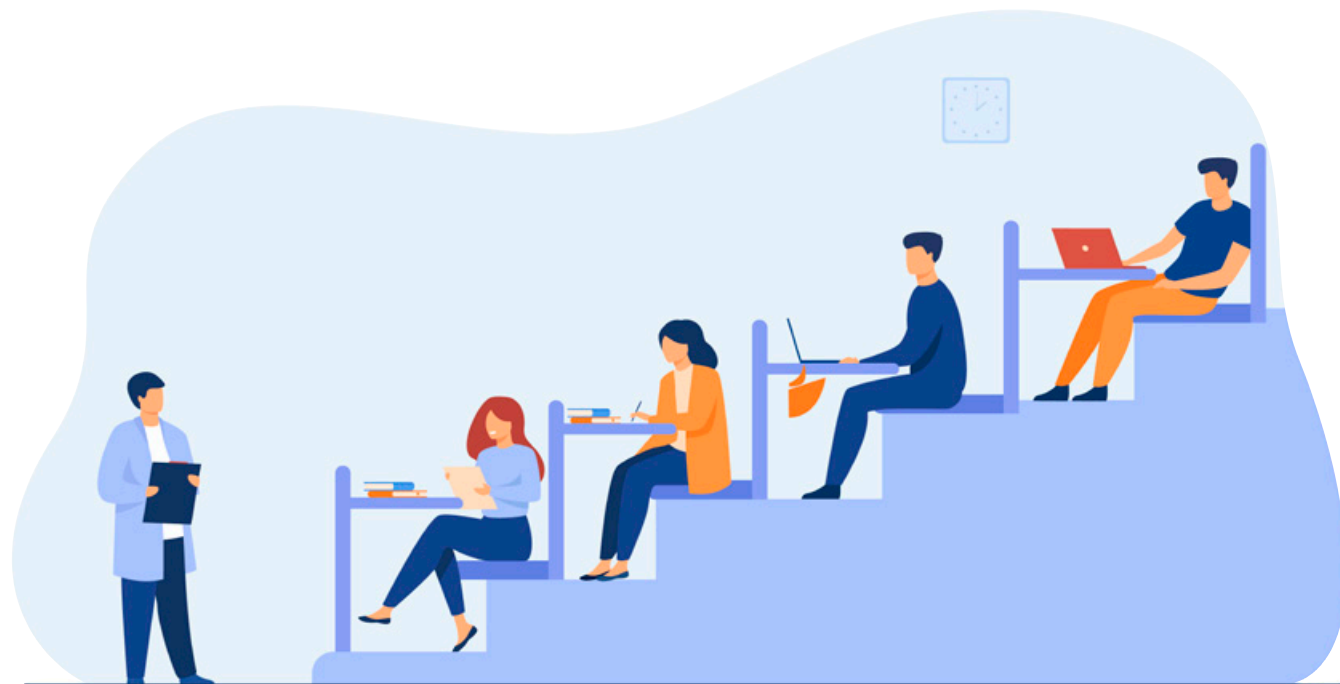
» **Zašto tek sada dolazi do naglog pomaka i bojkotiranja filtera? I zašto ih društvene mreže žele ograničiti svojim korisnicima?**

Probleme filtera počele su prepoznavati i društvene mreže. Tako je, primjerice, Pinterest maloljetnicima ukinuo prikazivanje sadržaja u kojima se koriste filteri, s naglaskom na filtere za lice. Ovim se pristupom ograničava mladima da stvore nerealne ideale na temelju lažnih i iskrivljenih fotografija i videozapisa. Ostali korisnici mogu odabrati žele li da algoritam Pinteresta sam prepozna i blokira sadržaje ispunjene filterima.

Najveći je pomak prema odstupanju od nerealnog standarda pokrenut zbog TikToka filtera Bold Glamour, usavršenog do točke u kojoj se ne mogu prepoznati *glitchevi*. Iako djeluje „najrealističnije“ od svih dosadašnjih filtera, znatno mijenja crte lica. Portal BURO prenio je komentar o filterima doktorice Monice Kieu: „Bold Glamour vam konturira nos, ističe trepavice, povećava usne, zagladi kožu do savršenstva i napravi vam *make up* u toplim tonovima koji pristaje svima“, istaknula je Kieu.

Zabrinjavajući je i podatak da je više od 60 % operacija izvedenih u turskim estetskim poliklinikama potaknuto filterima. Najčešće klijentice upravo su maloljetnice koje su svoje idealne filtere pronašle na TikToku.

Hoće li društvene mreže regulirati filtere i njihovu uporabu ili ignorirati navedene probleme i nastaviti raditi još savršenije, ne možemo znati. Ono u što se možemo, a i moramo pouzdati jest samopoštovanje, prihvaćanje samih sebe i shvaćanje da su društvene mreže samo virtualni svijet – ne pružaju istinu, već jako lijepu i usavršenu laž. ■

Što zapravo znači akademski uspjeh?

Piše: Lara Fiočić

Rijetko je koji aspekt životnog iskustva toliko univerzalan kao što je to akademski uspjeh. Od prvog razreda osnovne škole okruženi smo idejama o tome što znači i koliko vrijedi akademski uspjeh. Bilo da ste odrasli u obitelji u kojoj je akademski uspjeh bio nešto očekivano i vrijedno ili u atmosferi u kojoj je bilo mnogo važnijih stvari od školskih ocjena, zasigurno ste u nekom životnom razdoblju bili pogođeni tuđim i vlastitim akademskim uspjehom. Kao osoba koja je odrasla u obitelji iz ovog drugog primjera, u kojoj je u životu bilo puno važnijih stvari od akademskog uspjeha, te kao netko tko studij završava s prosjekom 5.0, mnogo sam razmišljala o ovoj temi. Iako vam ova prethodna rečenica možda zvuči pretenciozno (vjerujte mi tako zvuči i meni), ključna je kako biste dobili dojam iz koje pozicije donosim sud o važnosti akademskog uspjeha.

Svatko je vrijedan bez obzira na rezultate

Odrasli smo u kulturi u kojoj kod mnogih vlada percepcija da dijete vrijedi onoliko koliki prosjek ima. Da je dobro ako prolazi s pet, i problematično ako prolazi s tri. Da je pametno onoliko koliko ga hvale profesori i koliko mu dobro idu matematika ili kemija. Na kraju, svi znaju kakva će nam biti budućnost prema ocjenama koje imamo već u najranijoj dobi – hoćemo li biti prodavač ili znanstvenik. Ne treba biti psiholog da bi se primijetilo koliko takav način razmišljanja

➤ **Spoznati da smo vrijedni, neovisno o rezultatima koje postizemo, proces je koji zahtijeva mnogo suočavanja sa samim sobom i propitkivanja vlastitih standarda.**

pridonosi valu mentalnih bolesti i poteškoća 21. stoljeća. Razlog tomu je što smo izgubili povjerenje u to da je svaka osoba, svako dijete inherentno vrijedno neovisno o rezultatima koje postiže u životu. Kao da smo zaboravili da se inteligencija ne mjeri brojem uspješno napisanih zadataka i napamet naučenih pjesmica. Povrh toga, kao da smo zaboravili da inteligencija, kao ni profesionalni uspjeh, nisu mjerilo ljudske vrijednosti.

Spoznati da smo vrijedni, neovisno o rezultatima koje postizemo, proces je koji zahtijeva mnogo suočavanja sa samim sobom i propitkivanja vlastitih standarda. Ono zahtijeva suočavanje s time da ja nisam ništa bolja osoba jer sam dobila 100 % iz ispita, čime gubim satisfakciju uzdizanja nad drugima. Međutim, spoznavanje naše unutarnje vrijednosti donosi puno veću nagradu. Donosi slobodu i uvjerenje da ako ja nisam bolja od drugih, ni drugi nisu bolji od mene. Posljedično, kada ostvarim loš rezultat na ispitu, to znači da se ne moram suočiti s bu-

jicom krivnje, srama, straha od neuspjeha i osjećaja vlastite nevrijednosti. Mogu prihvatiti rezultat kao povratnu informaciju koja mi pomaže unaprijediti vještine umjesto da na rezultat gledam kao na mjerilo koje moju vrijednost rangira u odnosu na nekog drugog.

Uspješnost – nezagasivo svjetlo koje nosite u sebi

Čak i kada se suočimo s vlastitim uvjerenjima vezanima uz akademski uspjeh, ostaje pitanje što ono znači za našu budućnost. Osobno smatram da znači iznimno malo i istovremeno jako puno. Ako smatrate da će vam akademski uspjeh omogućiti da drugi napokon prepoznaju vašu vrijednost, onda znači iznimno malo. Studenti često upadaju u zamku glorificiranja akademskog uspjeha kao nečeg što će im donijeti priznanje, prihvaćenost i sigurnu budućnost. Međutim, to nije tako, jednako kao što dobitak na *EuroJackpotu* neće donijeti vječnu sreću. Razlog zašto akademski uspjeh ne može donijeti sigurnost i priznanje koje tražite jest u tome što morate u sebi nositi osjećaj sigurnosti i vlastite vrijednosti da biste mogli ostvariti akademski uspjeh. S druge strane, akademski uspjeh znači iznimno

mного ako njemu pristupate kao zrcalu vaše upornosti i izdržljivosti. Svakim dobro obavljenim zadatkom i sa svakom pozitivno prihvaćenom kritikom razvijate vjeru u sebe i svoje sposobnosti. Razvijate duboko integrirano znanje koje vam pomaže nositi se s izazovima u

životu. Sa svakim dobivenim bodom razvijate uvjerenje da ste sposobni, kvalitetni te dovoljno uporni i disciplinirani da izgurate čak i one trenutke u kojima vam se čini da niste sposobni nastaviti dalje. To povjerenje, koje potom razvijate, znači neopisivo mnogo. Ono vam potom omogućuje da svoju vrijednost pronađete u dubini svoje duše, daleko od vanjskih mjerila i da u nju budete toliko sigurni da ju ni jedan akademski neuspjeh ne može poljuljati. Na kraju, vaš rad i upornost omogućuju vam da budete dovoljno sigurni u sebe i svijet oko sebe, da znate kako se uspješnost ne mjeri time jeste li prodavač ili znanstvenik, već da je uspješnost nezagasivo svjetlo koje nosite u sebi. ■

FOTO: image by cookie_studio on Freepik

JEZIČNI KOMPAS

Gdje je mjesto priloga gdje?

Savjetuje: doc. dr. sc. Marijana Togonal

U brojnim tekstovima, i akademskim, ali i onim neakademskim, može se primijetiti česta uporaba priloga *gdje* na sintaktičkim mjestima na kojima ne bi trebao stajati.

Gdje je prije svega mjesni prilog, stoga se rabi, primjerice, u upitnim rečenicama kada želimo pitati gdje se netko ili nešto nalazi: *Gdje ste ostavili knjige? Gdje ćemo se naći? Gdje moram poslati molbu?* i sl. *Gdje*, naravno, može imati i ulogu veznika (tzv. mjesne rečenice), međutim samo u onim situacijama u kojima se njime implicira mjesto: *Doći ću tamo gdje mi je rečeno da dođem. Otputovat ću gdje sam oduvijek želio otputovati.*

Ako pratimo jezik javne komunikacije, prema kojemu često i sami oblikujemo jezičnu kulturu, možemo primijetiti da se prilog *gdje* sve češće rabi u zavisnoslo-

ženim rečenicama na mjestu nekog od oblika odnosne zamjenice *koji*: *kojeg, od kojeg, na kojem, kojemu, s kojim* itd. Kao rezultat takve nepoželjne prakse nastaju rečenice sljedećega tipa: (N) *Polazi se od pretpostavke da autorsko pravo služi ostvarivanju određenih funkcija gdje je najvažnija ona o poticanju stvaranja djela.* → (T) *Polazi se od pretpostavke da autorsko pravo služi ostvarivanju određenih funkcija od kojih je najvažnija ona o poticanju stvaranja djela.*; (N) *Predsjednik Vlade održat će konferenciju za novinare gdje će predstaviti nove članove Vlade.* → (T) *Predsjednik Vlade održat će konferenciju za novinare na kojoj će predstaviti nove članove Vlade.*

Pripazimo, dakle, pri uporabi mjesnoga priloga *gdje* u vezničkoj ulozi. Ako njime izravno ne upućujemo na mjesto, rabimo odnosnu zamjenicu *koji* kojoj i jest funkcija povezivanje dviju ili više jednostavnih rečenica u složenu. ■

FOTO: Privatna albura

„**DOME SLATKI DOME**“ Predstavljamo mjesta iz kojih dolaze naši studenti

Biser uz obalu Save

Piše: Lana Jakupić

Slavonski Brod na sjevernoj obali rijeke Save uz samu granicu s Bosnom i Hercegovinom šesti je najveći grad u Hrvatskoj. Nekada se nazivao Brod na Savi zbog prijelaza preko rijeke do susjedne države, stoga ga se još nazivalo Sjevernim Vratima Bosne. Ponosna stanovnica Slavonskoga Broda naša je studentica diplomskoga studija sociologije Karla Arar koja je predstavila sve čari svoga Broda. Karla obožava fotografirati predivne zalaske sunca šebući Kejom, poznatom šetnicom uz Savu s pogledom na Bosnu i Hercegovinu. Ističe s osmijehom kako biciklom ponekad ode u Bosnu, što pokazuje blizinu dviju zemalja. Jedno od njezinih najdražih mjesta jest Tvrđava Brod koja je davne 1715. bila obrambeni sustav prema Turskom Carstvu, a sada je građani revitaliziraju. Pokazatelj toga otvorenje je prvoga svjetskog Muzeja tambure u kompleksu

Tvrđave. Brod ima predivan franjevački samostan koji odiše mirnoćom. Karla ističe da je Ivana Brlić-Mažuranić svojim radom i životom pridonijela Slavonskom Brodu. Stoga

je danas Kuća Brlićevih pretvorena u muzej koji je atrakcija za turiste i mještane te se svake godine u travnju, oko rođendana Ivane Brlić-Mažuranić, održavaju manifestacije. Još jedan književnik obilježio je ovaj kraj pa tako u blizini Broda, u Rastušju, postoji rodna kuća Dragutina Tadijanovića. Uz bogatu literarnu povijest Brođani su i dobri sportaši. Najviše se trenira kajak i kanu te je Slavonski Brod ove godine domaćin Europskoga prvenstva u kajaku, na što su posebno ponosni. Karla ističe da je Slavonski Brod miran grad, prepun sadržaja i ono najvažnije – dobrih ljudi, te se nakon završetka studija svakako planira vratiti u rodni grad. „Ako se nađete u blizini moga grada, rado ću vam pokazati sve njegove ljepote zato što ga jednostavno morate doživjeti“, zaključila je Karla. Budite sigurni da vam u Slavoniji dobre zabave, hrane i smijeha zasigurno neće nedostajati. ■

KREATIVNI KUTAK

Kroz kist i objektiv

Kreativce pronalazi: **Veronika Karlović**

MARIJA GAGIĆ

Marija Gagić studentica je druge godine medicine na HKS-u. Iz Zagreba je. Počela se baviti *decoupageom*, tehnikom obljepljivanja stvari salvetama, još u osnovnoj školi. Najprije je ukrašavala teglice i božićne kuglice, a danas su to okviri za slike, razne kutije, stvari koje joj prijatelji donesu ili nešto što sama izradi jer, kako kaže, samo je mašta granica. Premda tehnika sama po sebi nije zahtjevna, proces ipak uzme dosta vremena jer se mora čekati da se boja i ljepilo osuše. U nedostatku slobodnog vremena ovime se najčešće bavi ciljano, ili kako bi nešto izradila sebi, ili kako bi nekom izradila nešto za dar. Iako su ljudi oko nje prepoznali njezin talent pa prijatelji nerijetko i „naruče“ neke stvarčice, svoj kreativni rad ne naplaćuje jer ne bi htjela da joj to postane „posao“, nego je to hobi u kojem uživa. Inspiraciju pronalazi u svijetu oko sebe, u godišnjim dobima, na cesti i u izlozima. Kaže da su kod ove tehnike najvažniji preciznost i strpljenje, ali vjeruje da je ovo tehnika kojom bi se svatko mogao baviti jer uz malo truda i volje sve se može naučiti.

ARIELA MATIĆ

Studenticu treće godine prijediplomskog studija komunikologije možete sresti na raznim svečanostima Sveučilišta, a prepoznat ćete ju po fotoaparatu u ruci. Svojim se hobbijem počela baviti na klasičan način: „Joj, lijepo cvijeće, moram to fotkat“, no danas se ipak ozbiljnije posvetila fotografiranju. Fotografiranje nekog svečanog akademskog čina, misnih slavlja ili konferencija tehnički je zahtjevno i zahtijeva visoku koncentraciju i spremnost, ali Ariela kaže da upravo u toj nekoj nepredvidivosti leži uzbudljivost i ono što ona voli. Izuzev takvog „novinarskog“ fotografiranja voli i umjetničku fotografiju jer joj ona služi kao „ispušni ventil“. Najdraža forma joj je portret, posebno kada su joj modeli prijateljice jer onda, kaže, fotografije ne mogu ispasti loše. Misli da je za dobru fotografiju jednako važno imati model koji je voljan surađivati, ali je važno i da fotograf izvuče ono najbolje. Vjeruje da tehničke komponente dobre fotografije svatko može naučiti, ali da je za dobrog fotografa ipak potreban neki unutarnji osjećaj, talent. Voljela bi da fotografija bude dio njezine buduće karijere, a hoće li to biti u umjetničkom ili novinarskom smjeru, to će se tek vidjeti.

„Ponekad je samo 0,1 % šansi dovoljno da se nešto ostvari, samo treba probati.“ Prijavite sebe ili vaše talentirane kolegice/kolege pa se možda ostvari to da budete objavljeni već u idućem broju. Naša je adresa: kompas@unicath.hr

SAM SVOJ KR(EAT)IVAC Futrola za skripte

Kreativac: Josip Čunčić

Uz čitanje knjiga i članaka redovito se kao studenti koristimo i printanom literaturom i pisanim skriptama za pomoć u izradi seminara ili u učenju za kolokvije i ispite. S vremenom se „nakupi“ više seminara, kolokvija i ispita, pa i više skripti. Ovdje ćemo vam pokazati kako u nekoliko koraka (uz malo volje i kreativnosti) napraviti „pohranu“

SVE ŠTO ĆE VAM TREBATI SU:

PAPIR (FORMATA A4)

2 KARTONA

KOLAŽ-PAPIR (FORMATA A3)

LJEPILO

DODATNI MATERIJALI PO ŽELJI.

ili futrolu za skripte koja je lako prenosiva.

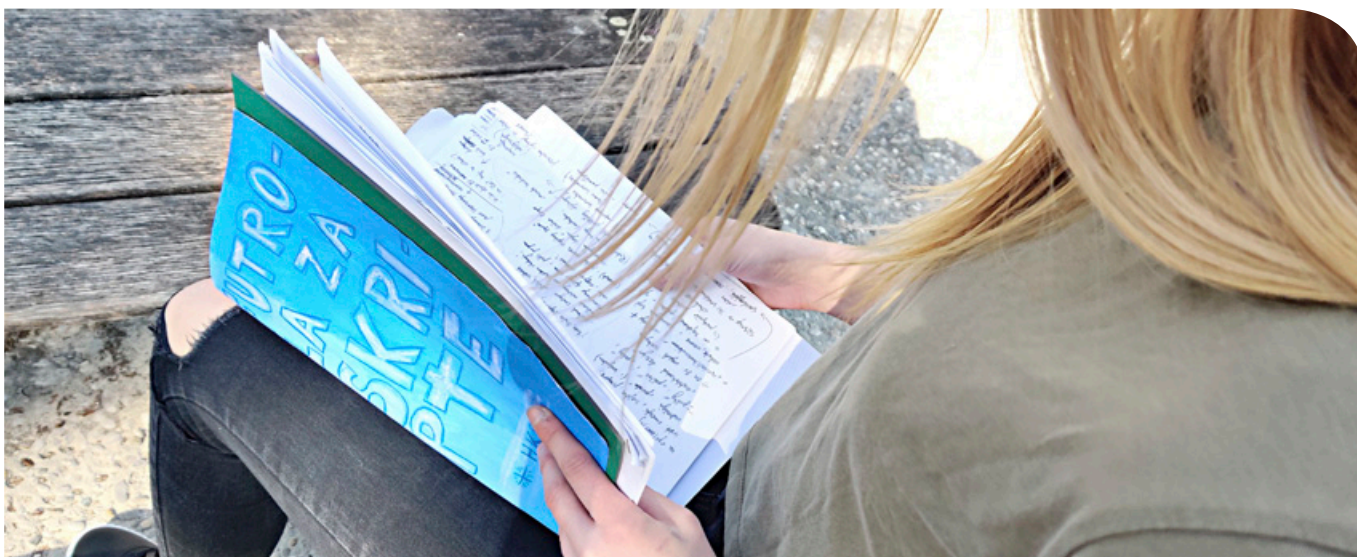
Običan A4 papir presavijte „u harmoniku“. On će vam poslužiti kao hrbat za držanje skripta/dokumenata.

Prvi karton polegnite dolje i uz njegov lijevi rub zalijepite „harmoniku“. Zatim nanesite ljepilo na lijevu stranu pozadine drugoga kartona i zalijepite za „harmoniku“ tako da dobijete „knjigu“.

Kako bi vaša „knjiga“ (ili futrola) bila čvrsta, „omotat“ ćemo ju dekorativnim/kolaž-papirom A3 (što će biti korice „knjige“/futrele). Nanesite ljepilo na kartone (prednja i stražnja

strana „knjige“), presavijte kolaž papir u slovo „U“ i zalijepite ga s „knjigom“ kao što je prikazano na slici. Kolaž-papir (vjerojatno) neće ići do rubova kartona, stoga naknadno možete urediti i ukrasiti futrolu po želji.

Vi sami možete modificirati/prilagoditi različite materijale za izradu futrole kako bi bila čvršća, izdržljivija, pa i ljepša. ■

STUDENSKI ZALOGAJ

Tortilje s piletinom

Isprobala: Katarina Sekol

Dok svi željno očekujemo otvaranje menze na našem Sveučilištu i nadamo se da će biti gotova prije nego što završimo studij, nerijetko ručamo u pekarnici. S obzirom na to da nam je to svima već dosadilo, donosim vam jedan vrlo jednostavan recept za brz i ukusan ručak koji sa sobom možete ponijeti na predavanje. Za pripremu ovoga jela bit će vam potrebno 45 minuta, a prigodno je i za antitalente u kuhinji.

Krenimo s kuhanjem!

Nasjeckajte jedan veći luk na komadiće te ga stavite u veliku tavu na malo ulja. Luk pržite na srednje jakoj vatri i pazite da vam ne zagori. Ako luk poprima smeđu boju, smanjite vatru i dodajte malo vode. Piletinu narežite na trakice te začinite s dva-tri prstohvata soli i tri žličice vegete. Kada popržite luk, ubacite piletinu koju ste narezali na trakice i začinili te ju pržite na tavi 15 minuta.

Prije nego što ubacite ostale sastojke u tavu, probajte piletinu. Kada je meso prženo, u tavu ubacite jednu konzervu *Bonduele* meksičkoga miksa i pola teglice *Poco Loco* Fajita umaka. Ako vam je umak pregust, dodajte malo vode i sve izmiješajte. Po želji možete ubaciti još kukuruza ili graha iz konzerve te dodati malo ljute paprike. Važno je da umak probate svaki put kada dodajete začine da vam ne bi bio preljut. Smanjite vatru i ostavite jelo da polako „krčka“ još desetak minuta. Nekoliko puta promiješajte.

Tortilje možete zagrijati u pećnici na 70 stupnjeva. Kada se tortilje zagriju u njih stavite smjesu iz tave i nekoliko listova salate koju možete narezati na trakice. Zrolajte odozdo pa preklopite lijevu potom i desnu stranu.

Dobar tek!

Napomena: Umjesto *Poco Loco* umaka možete koristiti i svježe sezonsko povrće kao što su rajčice, paprika i luk. Povrće narežite na trakice te ubacite u tavu. Lagano miješajte i dolijte malo vode. Začinite solju, paprom i ljutom paprikom te pazite da povrće ne zagori. Kada se povrće pretvori u gust umak, gotovo je. ■

Za 3 – 4 osobe potrebno je:

- 1 PAKET TORTILJA (10 KOMADA)
- 700 G PILEĆIH PRSA
- 1 VEĆI LUK
- 1 KONZerva BONDUELE MEKSIČKOGA MIKSA S KUKURUZOM I GRAHOM
- 200 G POCO LOCO FAJITA UMAKA OD RAJČICE S POVRĆEM
- 1 KONZerva GRAHA ILI KUKURUZA (PO ŽELJI)
- 1 SALATA KRISTAL
- ZAČINI ZA PILETINU: SOL, VEGETA

FOTO: Image by timolina on Freepik

Fotografije: Katarina Sekol

REZULTATI SVEUČILIŠNIH EKIPA NA STUDENTSKIM NATJECANJIMA

Pišu: Doris Božičević i Veronika Karlović

FOTO: Hrvatsko katoličko sveučilište

Hrvatsko katoličko sveučilište osim kvalitetnih studijskih programa i mnoštva projekata nudi i sportske aktivnosti. Studenti i studentice na Sveučilištu mogu trenirati odbojku i futsal. Osim tjelesne aktivnosti sveučilišni sport studentima omogućuje upoznavanje kolega s drugih studija i godina, stvaranje novih prijateljstava, ali i sudjelovanje na natjecanjima. Ove su sezone najuspješnije bile HKS-ove futsalerke. Naime, ženska futsal ekipa s osvojenim je trećim mjestom u skupini ostvarila prolazak u četvrtfinale završnice UniSport ZG futsal lige.

Tamo su ih dočekale studentice Kineziološkog fakulteta koje su u tijesnoj i napetoj utakmici pobijedile s 2 : 1. HKS-ove futsalerke u travnju su odigrale poluzavršnicu UniSportHR natjecanja. U skupini su igrale protiv studentica Sveučilišta u Zadru i Veleučilišta Lavoslav Ružička u Vukovaru. U obje su utakmice poražene te nisu izborile prolazak u završnicu. Muška futsal ekipa ove je godine osvojila peto mjesto u skupini, ali to nije bilo dovoljno za prolazak u završnicu UniSport ZG futsal lige. Osim toga, nogometaši su u svibnju u Umagu nastupili na ovogodišnjoj Humanijadi te postigli vrhunski sportski uspjeh osvojivši 4. mjesto u konkurenciji sveučilišta i fakulteta iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

Što se odbojkaša tiče, dečki su u UniSport ZG odbojkaškoj ligi s ukupno osvojenih pet bodova osvojili peto mjesto u skupini, a dalje su išle prve četiri ekipe. Ženska odbojkaška ekipa ove sezone nije ostvarila ni jednu pobjedu te je natjecanje završila na posljednjemu mjestu u skupini.

Na UniSport Zg natjecanju nastupila je i muška teniska ekipa. Dečki su u četvrtfinalu savladali ekipu Filozofskog fakulteta, dok ih je u polufinalu zaustavila ekipa Kineziološkog fakulteta. Na koncu su osvojili 3. mjesto pobijedivši Fakultet elektrotehnike i računarstva.

RAZGOVOR SA STUDENTOM KOMUNIKOLOGIJE, NOGOMETAŠEM I TRENEROM VIDOM BELČIĆEM

„U radu s djecom jako je važno da im se na pravi način prenese poruka“

Razgovarale: Doris Božičević i Veronika Karlović

Vid Belčić student je treće godine prijediplomskog studija komunikologije na Hrvatskome katoličkom sveučilištu. Igra nogomet za seniore NK Gradići, kluba koji se natječe u 4. hrvatskoj nogometnoj ligi. Međutim, zanimljivo je da je Vid i trener djece uzrasta od šest do osam godina, a trenutno je u procesu stjecanja službene trenerske licence.

Kako je počelo tvoje trenersko putovanje?

Imao sam sreće. Dok sam još trenirao u juniorima, imao sam trenera koji je ranije bio profesionalni nogometaš. On je postao voditelj omladinske škole kluba u kojemu igram. Prepoznao je želju u meni pa me preporučio, a ja sam pristao.

FOTO: UniSport Zagreb

Uvijek sam nekako imao ambicije za to i tako je krenulo. Trenutno sam u procesu stjecanja početne licence trenera.

Kako ide proces stjecanja licence i u kojoj si ti fazi?

Trenutno sam prijavljen na HNS-ov natječaj koji bude nekoliko puta godišnje. A za licencu se još mora proći određena obuka, važno je imati neko iskustvo, odradi se praksa i polažu se ispiti pa se dobije licenca.

Koliko je naporno uskladiti sve sportske obaveze (i stjecanje licence i treninge, tvoje i one koje imaš kao trener) sa studijskim obvezama?

Naporno je, neću lagati. Kada se uđe u ritam teško je iz njega izaći. Kada sam trenirao nogomet i kad si trener i uz to još i studiraš, nije jednostavno. Dva treninga minimalno, još najmanje

» U radu s djecom jako je važno da im se na pravi način prenese poruka, da ih se zna motivirati. Mislim da je najvažniji prijateljski odnos, ali s dozom autoriteta.

dvije-tri utakmice vikendom, tako da ode dosta vremena na putovanja i na brigu o ekipi i na posao s roditeljima i na posao s djecom, a opet treba se brinuti i o sebi i o svojem stanju tako da nije lako, ali nađe se vremena.

Koliko je teško raditi s djecom te dobi?

Ja još nemam iskustva sa starijim ekipama, imam svega nekoliko utakmica i nekoliko mjeseci rada sa starijim uzrastima tako da nisam na neko duže vrijeme vodio starije, pa ne mogu usporediti. Ali mislim da je čak lakše s djecom koja su manja. Ja ih imam u svojoj ekipi 40-ak i bude malo izazovno kada sam ja jedan na njih više od 30, ali to je borba. Borim se. Uspije se nekako. Djeca su u toj dobi još ovisna o roditeljima i sve ide preko roditelja. Nema još nekih prevelikih problema čega u starijoj dobi zna biti. Ali opet, roditelji puno očekuju od mene i od djece, tako da ponekad bude mali pritisak, ali dobro je.

Studiraš komunikologiju. Što misliš da je najvažnije kod treniranja djece iz te perspektive?

U radu s djecom jako je važno da im se na pravi način prenese poruka, da ih se zna motivirati. Nezgodno je jer pokušavam imati prijateljsku komunikaciju s njima, a pri tome je opet važno zadržati autoritet. Posebno mi je izazovno jer sam mlađi trener pa mi je već zbog toga teže izgraditi autoritativan imidž. Mogao bih ja izigravati neku strogoću, ali to meni stvarno nije želja. Mislim da je najvažniji prijateljski odnos, ali s dozom autoriteta. Tu posebno važnu ulogu igraju motivirajući govori i razgovori u svlačionici.

Je li ti draža uloga trenera ili igrača?

Ajoj, teško mi je odabrati što mi je draže. Još uvijek sam mlad i nadobudan igrač, ali ovo mi je kao da roditelju kažete da izabere koje mu je di-

jete draže. Koliko god zvuči banalno, stvarno se vežeš uz dečke koje treniraš. Ali ja sam i sam u nogometnoj ekipi i želja za nogometnom karijerom i dalje je prisutna. Kad probate trenersko iskustvo prvo mislite: ma dobro, to će biti neki džeparac, neka laka zarada, malo s djecom, malo ovo, malo ono, na kraju shvatite koliko je to u stvari naporno i koliko truda i rada ode u to, ali kao što sam rekao, osim tog truda i rada vežete se uz djecu jer ipak proživite s njima svašta i dugo ste vremena zajedno i baš vam prirastu srcu.

Koliko je teško gledati ih dok igraju, a ne možeš utrčati na teren da im pomogneš kad je neka kritična situacija?

To navijači, odnosno roditelji, često znaju komentirati. Ja još uvijek svoju energiju teško obuzdam za razliku od nekih iskusnijih trenera, pa često znam uletjeti do jedne granice terena koja nije baš dozvoljena, ali dobro je. Oni to vole. Treba na njih prenijeti energiju jer djeca znaju često biti „u grču“: gledaju ih suci, gledaju ih navijači, pa netko snima, pa im je to pritisak jer se to negdje prikazuje. Ali onda kada vide da se i ti trudiš i da si sto posto u tome i da im pokušavaš što više olakšati i poduprijeti ih, onda to stvarno cijene. I oni se počnu više truditi, a to je meni i cilj.

Jesi li ostvario neki uspjeh kao trener?

Prošle smo godine na jednome turniru osvojili treće mjesto. To mi je zasad najveći samostalni trenerski uspjeh. Dok sam još bio pomoćni trener, u izobrazbi, s kolegom smo sezonu prije bili prvi u ligi. I ove smo godine igrali utakmicu za treće mjesto u jednoj zimskoj ligi u kojoj se natjecalo dosta klubova i iz Zagreba i iz okolice, pa i iz Hrvatske. Izgubili smo, ali smo i na taj uspjeh ponosni.

Gdje se vidiš u budućnosti?

Mislim da je to nemoguće predvidjeti, posebno u sportu u kojem te jedan dobar trenutak može dignuti u nebesa, a jedan loš trenutak te može zakopati. Posebno je teško to predvidjeti kod nas mlađih još neprofiliranih igrača i trenera. Ne mislim odustati od nogometa, mislim da sam stvorio dobre temelje za nastavak sportske karijere. Iako bih se htio karijerno osvetariti i u struci. ■

JESTE LI ZNALI?

Neobični sportovi

Priredile:

Doris Božičević i Veronika Karlović

Svi smo čuli za nogomet, rukomet, hokej, boks i ostale popularne sportove. Međutim, ljudi u svijetu bave se i mnogim drugim manje popularnim, a pritom i neobičnim sportovima. Ovo su samo neki od njih:

KABADDI – tradicionalni indijski ekipni sport u kojemu se natječu dvije ekipe koje imaju sedam igrača. Cilj je ove igre da igrač koji se naziva raider uđe u protivnički teren, dodirne što više protivničkih igrala i vrati se na svoju polovicu terena. Obrambeni igrači pokušavaju zaustaviti raidera kako bi se on vratio na svoju stranu terena.

CHESS BOXING – hibridni sport koji kombinira dvije tradicionalne discipline: šah i boks. Dva igrača igraju naizmjenične runde ubrzanog šaha i boksa sve dok jedan od njih ne pobijedi u bilo kojoj disciplini ili kada njihov protivnik odustane. Igrači mogu pobijediti nokautom tijekom boksačkih rundi ili matom tijekom šahovskih rundi. Popularan je u Ujedinjenom Kraljevstvu, Finskoj i Indiji.

ROLL BALL – ekipni sport koji kombinira elemente košarke, rukometa, rolanja i hokeja. Ekipe se sastoje od šest igrača unutar terena i šest u rezervi, a igrači se terenom kreću u koturaljkama. Cilj je igre košarkašku loptu zabiti u protivnički gol koji nalikuje rukometnom голу. Sport potječe iz Indije, a posljednjih nekoliko godina Međunarodna Roll Ball federacija organizira svjetsko prvenstvo. Ove godine na prvenstvu u Indiji natječe se 40 ekipa iz cijeloga svijeta.

QUIDDITCH – ekipni sport koji je nastao na Sveučilištu Middlebury u Sjedinjenim Američkim Državama, a inspiriran je izmišljenom igrom Quidditch u knjigama o Harryju Potteru J. K. Rowling. Igra se sastoji od sedam igrača koji se kreću na metlama i pokušavaju postići što više bodova koje će ostvariti provlačenjem lopte kroz obruče protivnika. Istovremeno sprječavaju svoje protivnike da provuku loptu kroz njihove obruče. Igra se na sveučilištima i u klubovima diljem svijeta, a postoji i svjetsko prvenstvo.

UNICYCLE HOCKEY – ekipni sport u kojem igrači voze monocikl i koriste se hokejaškim palicama kojima pokušavaju zabiti loptu u protivnički gol. Ekipa se sastoji od pet članova te nema pozicije vratara, međutim jedan igrač obično ostane na toj poziciji. Igra se u Francuskoj, Švedskoj, Australiji, Singapuru, a postoje i međunarodna natjecanja.

INTERVJU S MARTOM CVITAN, STUDENTICOM PSIHOLOGIJE
I ČLANICOM HARMONIJE DISONANCE

Psihologija na HKS-u – Harmonija disonance ili Nevera?

Razgovarala: Marta Vučković

Marta Cvitan studentica je prve godine diplomskoga studija psihologije Hrvatskog katoličkog sveučilišta, ali i mnogo više. Strastvena je zaljubljenica u glazbu, što potvrđuju i njezini angažmani u vokalnomen ansamblu Harmonija disonance i pjevačkome zboru HKS-a. U intervjuu Marta je progovorila o svojoj glazbenoj pozadini, usklađivanju različitih aktivnosti i fakultetskih obaveza, a posebno o sudjelovanju na ovogodišnjoj Dori, izboru za pjesmu Eurovizije.

Kako si uspjela pogoditi ton koji su htjele čuti ostale članice Harmonije disonance kada si im se odlučila priključiti?

MARTA: Ansambl je nastao dok sam bila u srednjoj školi. Tamo je pjevala moja starija sestra pa su me cure i njihov voditelj znali otpočetak. Čuli su me kako pjevam i odonda su govorili da im se pridružim kad krenem na faks, što se i dogodilo.

Kažem „Dora 2023.“, a što ti kažeš?

MARTA: Jednom riječju – kaos! Od samog početka naš put na Doru bio je nevjerovatno dinamičan. Hrpa odgovornosti, organizacije i promjene u zadnji tren. Bilo je potrebno puno povjerenja i strpljenja. Ipak, imale smo prilike i zabaviti se, zbliziti i doživjeti nešto potpuno novo.

Vaša „Nevera (Lei, lei)“ zapamćena je kao vrlo atraktivna tradicijska skladba na ovogodišnjoj Dori. Jesu li reakcije i komentari koji su te dočekali nakon izvedbe bili u skladu s tvojim očekivanjima ili su bili potpuno suprotni?

MARTA: Bila sam zatečena količinom podrške. Sjećam se, sestra i ja pratile smo reakcije kada su se pjesme prvi put puštale na radiju, a Whatsapp grupa „gorila“ je od uzbuđenja. Prvih dana nakon objave pjesme na YouTu-

FOTO: PRIVATNI ALBUM

FOTO: PRIVATNI ALBUM

beu svakodnevno smo pratile preglede i „lajkove“, dobile smo nove pratitelje, pozitivne komentare i pohvale. Bilo je preplavljujuće, kao da je sve stalo osim Dore.

Jesi li uopće mogla zamisliti da će Neverin spot na YouTubeu nakon samo tri mjeseca otkada je objavljen biti pregledan više od 700 tisuća puta i osvojiti tolike simpatije javnosti?

MARTA: To mi nije bilo ni na kraj pameti. Kada sam prvi put čula demoverziju pjesme, svidjela mi se, ali nisam očekivala da će biti dočekana s tolikim oduševljenjem. I dalje kada mi netko dođe s pohvalom, mislim da se šali ili da samo želi biti pristojan.

Ima nečega „studentskog“ u stihu: „Ne zna more što su zore kad nevera zove“, posebno u vrijeme kolokvija i završnih ispita. Koliko ti je harmonična raspodjela studentskih obaveza i onih u ansamblu?

MARTA: U vrijeme Dore bilo je teško balansirati obaveze. Zbog tjedan

dana probe u Opatiji „propalo“ je tjedan dana ispitnih rokova. Svakodnevne probe, dogovori... Faks je pretrpio zbog Dore. Inače je puno lakše balansirati sve. Sad se opuštenije priprema za nastupe i guštamo.

Kao studentici psihologije, ali i kao sudionici natjecanja je li ti nešto posebno zapelo za oko, nekakav fenomen ili pojava koja se krije u pozadini spektakla poput Dore?

MARTA: Bilo je i pozitivnih i negativnih iskustava. Želim istaknuti dvije stvari. One članice koje se najteže nose s kritikom, čitale su najviše komentara, dok ih članice koje negativni komentari ne „bole“, nisu čitale. Zbog toga smo često mi čvršće morale ohrabrivati ostale. Pouka koju smo izvukle iz ovoga jest da je ovo bilo najbolje antipeople pleasing iskustvo. Što god da napraviš, naći će se netko tko će kritizirati. Zaključile smo da je najbolje čvrsto stajati iza svojih odluka jer samo mi baratamo informacijama koje utječu na smjer kojim idemo.

Kakva je i kolika povezanost psihologije i glazbe u tvojemu životu?

MARTA: U mojoj kući nema trenutka tišine te sam oduvijek i neprestano u dodiru s glazbom. Dugo sam plesala, svirala, pjevam. Glazba mi je jako bitna i posebno mi je korisna za opuštanje, a može pomoći i u osvještavanju emocija, da ih proživim intenzivnije nego što bih si možda dopustila da nema glazbe. ■

Filmove gledamo, znanja o (novinarskoj) struci prikupljamo

**Pogledao i pripremio:
Filip Dešman**

Studij komunikologije svojim bogatim programom pruža cijeli spektar znanja kako bi ojačao temelje budućim medijskim djelatnicima u čijim se redovima krije i nova generacija svestranih novinara. U trenutcima kada je potrebna dodatna iskra koja izvan predavaonica održava plamen za ovom profesijom – u pomoć priskače sedma umjetnost!

Kinodvorane i liste najboljih filmova desetljećima popunjavaju djela koja novinarsku redakciju i događaje izvan njenih ureda stavljaju u središte. Inspirirani tim uspješnicama predstavljamo dugometražne filmove koji gradivo primarnih novinarskih kolegija, zajedno s tajnama tog zanata, prikazuju bolje nego bilo koja literatura.

Tiskano novinarstvo – *A Beautiful Day in the Neighborhood*

Kako donositi priče o događajima koji mijenjaju život „malog čovjeka“ kada je i novinarima ponajprije potrebna promjena? Na raskršću mnogih životnih puteva novinar tiskanog izdanja časopisa *Esquire* dobiva zanimljiv terenski zadatak. Naime, treba se upoznati s gospodinom Rogersom, osebnim voditeljem dječjih emisija i intervjuirati ga. Neočekivano prijateljstvo s likom koji utjelovljuje Tom Hanks vadi ga iz životne kolotečine te naposljetku, prepun inspiracije, piše članak osjetno duži no što je zaduženje prvotno iziskivalo. Za nagradu dobiva naslovnicu tog mjesečnika, a sve što je prethodilo čuvenom tekstu *Can You Say... Hero?* pogledajte u djelu temeljenom na stvarnim događajima.

FOTO: Image by Freepik

» **Kinodvorane i liste najboljih filmova desetljećima popunjavaju djela koja novinarsku redakciju i događaje izvan njenih ureda stavljaju u središte.**

Radijsko novinarstvo – *Good Morning Vietnam*

Good Morning Vietnam! Ova kulturna rečenica u tekstu je morala pronaći svoje mjesto, a odjeljak nismo znali drugačije otvoriti nego ovim šarmantnim usklikom. Radnja ove uspješnice smjestila se u drugu polovicu 20. sto-

ljeća. Lokacija je Vijetnam, dok je događaj, pogađate, Vijetnamski rat. Biografski film fokusiran je na Adriana Cronauera, voditelja radijske stanice oružanih snaga čiji su slušatelji američki vojnici na službi u toj azijskoj državi. Film prikazuje utjecaj karizmatičnog načina vođenja programa, a komični *soundbiteovi* dobivaju zaokret kada se protagonist krene zauzimati za slobodan protok informacija koje su onima na bojištu od životnog značenja.

Televizijsko novinarstvo – *Broadcast News*

Početne scene filma nominiranog za čak sedam Oscara upoznavaju nas s Jane, producenticom čiji je lik inspiriran novinarkom CBS-a Susan Zirinsky. Ona je profesionalka koja oštro osuđuje svaki oblik kršenja novinarske etike, a također ju ljuti prevlast zabavnih vijesti nad onim bitnima. Osim osvrta na etiku i propitkivanja smiju li se TV reportaže zbog emocionalnog angažmana gledatelja namještati, film prikazuje strku koja je zaštitni znak redakcija i 36 godina od njegova stvaranja. Uradak pruža i priliku za edukaciju pa ako je vaša karijera iz snova ona televizijskog sidraša/ice, izvadite papir i olovku te pažljivo bilježite savjete.

Istraživačko novinarstvo – *The Insider*

Kako izgleda kada istraživački novinar nastavlja pomagati pojedincu koji mu je podario materijal za odličnu priču, ali i život na dlanu? Odgovore daje *The Insider* koji dokazuje da briga o sugovorniku ne završava kada se snimi dovoljna količina audiovizualnog sadržaja. Radnja prikazuje stvaranje prijelomne CBS-ove emisije *60 Minutes*, točnije epizode usmjerene na zavrzlane američke *tobacco* industrije. Potraga za informacijama čije bi otkrivanje raskrinkalo nepovoljne prakse, ali i prisutan strah da tužba kompanije ugrozi rad medijske kuće, neki su elementi koje drama raščlanjuje. Svestranost istraživačkog novinara koji je kroz 158 minuta poznavatelj zakona, borac za ljudska prava, ali i psiholog kad za treba – također je vješto prikazana! ■

Foto: image by freudino on Freepik

Iz futura u prezent

**Piše: vlč. Branimir Jagodić,
sveučilišni kapelan**

Svaka nova akademska godina predstavlja svojevrsan novi početak. Nerijetko se prilikom njezina početka donose velike i važne odluke, sastavljaju se taktike i planovi, sve kako nova akademska godina ne bi bila nalik prethodnoj. Donesene odluke i planovi često su praćeni rečenicama: *Ove godine ću pametnije.* ili *Na vrijeme ću učiti.*, *Bit ću redovit na predavanjima.*, i tomu slično. Kako to u životu biva, početni entuzijazam vrlo brzo splasne, užurbanost svakodnevica nas sustigne, planovi padnu u vodu, a čovjek se nađe suočen s pitanjem: *Gdje sam to opet pogriješio?*

Nekoliko je „grešaka u koracima“ na koje valja obratiti pozornost.

Prvi propust koji redovito činimo, niti ne doživljavajući ga kao propust, jest stvaranje imaginarnih scenarija i situacija koje se još nisu dogodile, a potencijalno se nikada niti neće dogoditi. Postoje samo dvije sigurnosti koje čovjek u životu ima. To su sadaš-

nji trenutak i trenutak odlaska s ovoga svijeta, kao što to redovito molimo u Zdravomariji. Sve drugo se može, ali i ne mora dogoditi. Stoga ranije navedene formulacije – *Ove godine ću pametnije.*, *Na vrijeme ću učiti.*, *Bit ću redovit na predavanjima.* – valja prebaciti iz futura u prezent. U ono što imam, u ono što je sigurno. Da bih postigao željeni cilj, ne trebam čekati neko povoljnije vrijeme, izglednije trenutke ili bolje prilike. Potrebno je krenuti već danas.

Druga učinjena greška sastoji se u nemogućnosti ili nedopuštanju samome sebi da iskusim neuspjeh, da

➤ **Grede životnih križeva vrlo su često poprilično duge. Stoga je lakše ako s nekime podijelimo svoj teret. A boljeg suputnika od Gospodina, teško ćemo naći.**

iskusim pad. Padovi su sastavni dio života, a samim time i studentskih dana. Stoga pad na ispitu, poteškoće u učenju i izazovi tijekom studiranja ne smiju i ne mogu biti nešto od čega ću zazirati. Gospodin Isus nas je naučio da je svaki pad prilika za novi uspon, za novi početak. Padove mogu promatrati kao svoje osobne poraze, ali isto tako i kao priliku da upoznam sebe i svoje slabosti te ih s Gospodinom preobrazim u nešto više. Nitko se namjerno neće bacati. Ali u slučaju pada (ispita, volje, entuzijazma i dr.), ne zaboravi da pad nije odredište tvoga putovanja, već samo prepreka u dostizanju ciljeva.

Naposlijetku, posljednja, ali ne i najmanja greška, jest izostavljanje Gospodina iz naših planova. Boga ćemo u pomoć pozvati prije svakog ispita ili kolokvija. Ali ponesi ga sa sobom i u svoje učenje i u svoje planove i u svoje projekte. Grede životnih križeva vrlo su često poprilično duge. Stoga je lakše ako s nekime podijelimo svoj teret. A boljeg suputnika od Gospodina, teško ćemo naći. ■

Pitali smo sustav umjetne inteligencije ChatGPT može li svaki studij na HKS-u opisati rečenicom iz Svetog pisma. Pročitajte što je odgovorio...

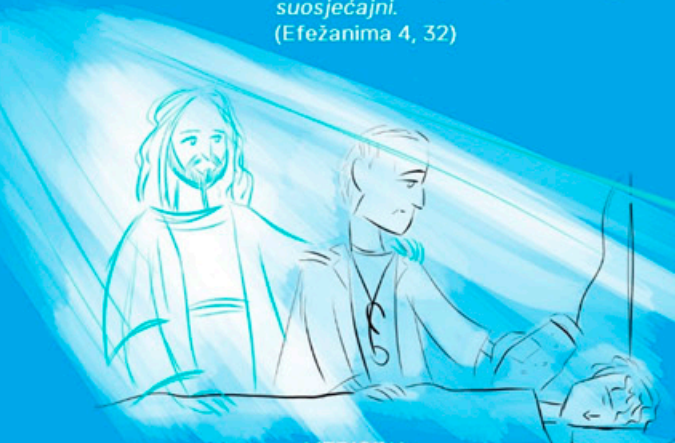
Naravno! Evo stihova iz Biblije koji na neki način opisuju svaki od studijskih smjerova/odjela Hrvatskoga katoličkoga sveučilišta koje ste naveli:

PSIHOLOGIJA:
Budite ljubazni jedni prema drugima,
suosjećajni.
(Efežanima 4, 32)

KOMUNIKOLOGIJA:
Riječi mudračeve su poput izvora
života.
(Izreke 18, 4)

MEDICINA:
Ozdravi, Gospodin će te izliječiti.
(Jeremija 30, 17)

POVIJEST:
Pitaj očeve svoje, i oni će ti javiti;
starce svoje, i oni će ti kazati.
(Ponovljeni zakon 32, 7)

SOCIOLOGIJA:
Ne činite ništa iz sebičnih pobuda ili
tašte slave, već u poniznosti smatrajte
druge boljima od sebe.
(Filipljanima 2, 3)

SESTRINSTVO:
Jer sam bio gladan, i dali ste mi jesti;
bio sam žedan, i napojili ste me.
(Matej 25, 35)

STROJ MOŽE NEŠTO LIJEPO REĆI, ALI NE ZABORAVITE:
LJUDI ZNAJU PRETOČITI RIJEČI U DJELA

IX. FOTOGRAFSKI NATJEČAJ HKS-A O TEMI „STARITI – PRIGRLI BOGATSTVO TREĆE DOBI“

zaključen je izložbom koja je otvorena 16. lipnja. **Pobjedničku fotografiju „Hvala ti dida“ snimila je studentica druge godine prijediplomskog studija komunikologije Lucija Ištuk.** Drugo mjesto s fotografijom „Dobro ti jutro, Grade“ osvojila je studentica treće godine prijediplomskog studija psihologije Rebecca Popović. Treće je mjesto pripalo studentici prve godine diplomskog studija psihologije Sari Lovrinović s fotografijom „Ruke moje prabake“.

